

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
Гуманітарно-педагогічний факультет

Інститут молекулярної біології і генетики НАН України
Інститут оздоровлення і відродження народів України
Благодійний фонд доктора А.І. Потопальського «Небодарний цілитель»
Центр духовного відродження та оздоровлення людини і довкілля

М А Т Е Р І А Л И

Міжнародного науково-практичного семінару

РОЗВИТОК ВИЩИХ ДУХОВНИХ ПОТРЕБ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Київ – 2017

УДК 37,013:001.895

ББК74

Р 64

Розвиток вищих духовних потреб особистості в контексті формування здорового способу життя: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. семінару, Київ, 25 травня 2017 р. – К. : НУБіП України, 2017. – ____ с.

Збірник укладено за матеріалами міжнародного науково-практичного семінару «Розвиток вищих духовних потреб особистості в контексті формування здорового способу життя», що її провів гуманітарно-педагогічний факультет Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

The collection is composed of the materials of international scientific and practical conference "The development of contemporary education: theory, practice, innovations", that was organized by the humanitarian and pedagogic faculty of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Filling of headings is synchronized with the key directions of the conference.

The publication is intended for scholars, teachers, post-graduate students and students.

Редакційна колегія:

Потопальський А.І., канд. мед. наук, професор; Шинкарук В. Д., д-р філол. наук, проф.; Отченашко В.В., д-р с.-г. наук, професор; Сопівник Р.В., д-р пед. наук, проф.; Вікторова Л.В., д-р пед. наук, доц.; Дрозда В.Ф., д-р с.-г. наук, професор; Кавальчук В. І., д-р пед. наук, проф.; Шмаргун В.М., д-р психол. наук, проф.; Харченко С.В., канд. філол. наук, доц.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради
гуманітарно-педагогічного факультету

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за автентичність, достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, покликання на них.

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2017

© Автори, 2017

Питання здоров'я молоді – це питання національної безпеки, яке має вирішуватися системно, як на рівні родини, школи, вишу, так і на рівні держави

Станіслав Ніколаєнко,
ректор НУБіП України,
член-кореспондент
НАПН України
Станіслав Ніколаєнко,

ОСНОВИ ДУХОВНОГО І МОЛЕКУЛЯРНО-ГЕНЕТИЧНОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ЛЮДИНИ І ДОВКІЛЛЯ

В останні десятиліття в Україні різко зросла захворюваність на злоякісні пухлини і смертність, особливо серед дітей та молоді.

Населення кинуте на самовиживання після Чорнобильської катастрофи і постійних соціальних потрясінь. Офіційно Україна займає в Європі і серед інших розвинених країн перші місця по смертності і поширенню ВІЛ-СНІДу, гепатиту С. А, по туберкульозу в країні офіційно оголошена епідемія. Деморалізований народ втрачає віру і здорові вікові сімейні та громадські традиції предків, що сприяє втраті захисних сил організму і розвитку імунно-агресивних захворювань на тлі масового лихослів'я, куріння, алкоголізму, наркоманії, статевого свавілля.

Існуючі в онкології сучасні заходи боротьби з цим підступним недугою підійшли до межі своїх можливостей. А в боротьбі з пухлинними клітинами втрачений контроль за станом організму в цілому. Тому нами запропонована, зазначена в заголовку методика, яка здатна зламати справжню критичну ситуацію.

Багатьма вітчизняними і деякими зарубіжними вченими (Чижевський, Вернадський, Казначеев, Козирев, Курик, Грегг Брейден - автор Божественної матриці [2] та ін.) точно встановлені енергетичні та польові закони Всесвіту і їх роль в життєдіяльності людини. Всі вони тісно пов'язані з духовним і фізичним здоров'ям кожної людини, нації і людства в цілому. Марксизм, більшовизм, маоїзм і інші диявольські вчення привели до тотальної загрози існування людини на планеті і, природно, до масових смертельних хвороб.

Дослідження першовідкривача мутагенного дії носіїв спадкової інформації молекули ДНК геніального українського вченого Н.Д. Тарнавського (встановив мутагенну дію ДНК) [14] і сучасного російського вченого П.П. Гаряєва (розробник лінгвістично-хвильової генетики) [1] підтверджують вирішальну роль ДНК в збоях системи регуляції окремих клітин і організму в цілому.

Тому головна роль у нашій системі належить духовному оздоровленню людини, серед них щира молитва, сповідь, покаяння і причастя з прийняттям Святих Христових Тайн.

Наступним компонентом методики є знищення генетично необоротно змінених пухлинних клітин і мобілізація сил і засобів організму на диференціацію змінених клітин, що можна виправити, з наступним природним дозріванням і загибеллю (апоптоз) [8,11,15,17].

Успіх у вирішенні цього завдання забезпечує раціональне використання комплексу модифікованих природних речовин (алкалоїди, аміни, нуклеїнові кислоти) алкілюючими агентами, зокрема, тіофосфамідом (ТіоТЕФ) [8,11].

Перший препарат цього нового перспективного класу Амітозин - продукт алкілювання суми алкалоїдів чистотілу тіофосфамідом досконально вивчений в експериментах і успішно пройшов клінічні випробування при запущених формах злоякісних пухлин. Амітозин рекомендований до широкого медичного застосування [4] і був включений до державної цільової науково-технічної програми на 2011-2015 роки «Створення новітніх технологій створення вітчизняних лікарських засобів для забезпечення охорони здоров'я людини та забезпечення потреб ветеринарної медицини». Однак бюрократична тяганина і відсутність фінансування гальмують шлях препарату до смертельно хворих злоякісними пухлинами. Такі його аналоги, як Амітозіноберамід (продукт алкілювання берберину), Ізатизон (похідне ізатину), затверджений у ветеринарії [3,6,7,9,10] і їх аналоги представляють перспективний

для дослідників і медиків ефективний арсенал прямого і опосередкованого впливу на рак і масові вірусні захворювання.

Розроблена нами на основі ДНК вакцина «Нуклеорексин» представляє систему синхронного включення модифікованої молекули і її фрагментів в мітотичний цикл пухлинної клітини з розривом її ядра (нуклеорексис) і загибеллю, з подальшим розсмоктуванням первинної пухлини і метастазів.

Наступним компонентом нашої оздоровчої системи є комплекс рослинних біологічних добавок (багатокомпонентні фіточаї з обов'язковим включенням до їх складу чистотілу; продукти переробки з насіння, отриманого нами за оригінальною технологією молекулярного гібрида кавуна і гарбуза - кавбуз [12], олія Кавбузол, шрот Кавбусорб [13], суміші Кавбусорба з лікарськими рослинами; оздоровчий і омолоджуючий напій доктора А.І. Потопальського «Молодість» з витяжок понад 50 цілющих рослин з 15 оригінальних авторських фіточаїв і настою чайного (японського) гриба комбуча).

Завдяки зазначеному комплексу відбувається дезінтоксикація ураженого пухлиною організму, зростають пригноблені його захисні сили, з'являється чітка мета життя і осмислена боротьба її досягнення.

Реалізація цього все ще нового і дуже перспективного наукового напрямку можлива лише завдяки зусиллям фахівців і всіх небайдужих здорових і хворих наших колег, співгромадян, всіх землян.

Перший крок був зроблений 5-го лютого 2009 року на проведених слуханнях, скликаних за ініціативою колишнього міністра науки і освіти України, керівника громадської організації ГРОНУ (Громадська організація освітян, и науковців України) проф. С.Н. Ніколаєнко, редакції журналу «Педагогіка толерантності» (головний редактор Я.А. Береговий), президента НАН України Б.Є. Патона, заст. директора ІМБіГ НАНУ член-кореспондента НАНУ М.А. Тукало, Коростенського відділення землярства Житомирщини в Києві (голова В.С. Петрович), представника Президента України В.А. Ющенко Р.Л. Валіхновського. Однак все пропозиції численних учасників слухань по створенню Українського національного центру духовного і молекулярно-генетичного оздоровлення людини і доквілля для вирішення зазначених завдань були поховані в бюрократичних відписках керівництва країни і відповідних міністерств.

Наступним етапом стала ініціатива учасників слухань організувати зазначений Центр на базі Національного університету біоресурсів і природокористування України (наказ № 102 від 15.02.2017 про організацію Центру духовного відродження та оздоровлення людини і доквілля) і утворена координаційна рада у складі 14 авторитетних дослідників [5].

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаряев П.П. Лингвистико-волновой геном: теория и практика.— Киев: Институт квантовой генетики, 2009.
2. Грегг Брейден «Божественная матрица, объединяющая Время, Пространство, Чудеса и Веру» -М: ООО Книжное издательство «София», 215. -224с.
3. Заїка Л.А., Болсунова О.І., Потопальський А.І. «Противірусні, протипухлинні та імунотропні властивості лікувального препарату ІЗАТІЗОН» -К.: Колобіг – 2010. – 212 с.
4. Звіт інституту онкології АМН України про результати обмежених клінічних випробувань препарату Амїтозин у хворих на злоякісні новоутворення і вивчення його імунотропних властивостей // Журнал «Педагогіка толерантності» №2 (52) -2010. – С.126-136
5. Інформація про створення Центру <https://nubip.edu.ua/node/29012>
6. Лозюк Л.В., Потопальський А.І., Лозюк Р.М. Медикаментозна терапія и профілактика вірусних захворювань. -Львов: Издательство “Норма”, 2003. –208с.
7. Настанова по застосуванню препарату ізатізон <http://potopalsky.kiev.ua/ru/izatizon.html#nast>

8. Потопальский А.И., Петличная Л.И., Ивасивка С.В. "Барбарис и его препараты в биологии и медицине" –Киев: "Наукова думка", 1989. -287с.
9. Потопальский А.И., Лозюк Л.В., Миролубова А.Н., Бессарабов Б.Ф. "Противовирусный, противоопухолевый и антилейкозный препарат изатизон"-Киев: "Наукова думка", 1991. -191с.
10. Потопальський А.І., Лозюк Л.В. Противірусний препарат ізатизон / Патент України № 1786 -29.10.93 (25.10.95. Бюл. №3)
11. Потопальский А.И. "Препараты чистотела в биологии и медицине" –Киев: "Наукова думка", 1992. -200 с.
12. Потопальський А.І. Гарбуз кормовий Кавбуз Здоров'яга. / . А.с. на сорт рослин №051 – заявка № 99102002 (Свідоцтво про Державну реєстрацію № 05119 -12.02.2003)
13. Розробки Інституту оздоровлення і відродження народів України <http://potopalsky.kiev.ua/ua/dev.html>
14. Тарнавский Н.Д. «К вопросу о роли нуклеиновой кислоты при конъюгации хромосом» // Доклады академии наук СССР -1988. –Том XX. №9. –С.721-724
15. Herman B, Gudrun A, Potopalsky A.I, Chroboczek J, Tcherniuk S.O Amitozyn Impairs Chromosome Segregation and Induces Apoptosis via Mitotic Checkpoint Activation. // PLoS ONE Volume 8. Issue 3. e57461. March 2013 <http://www.plosone.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pone.0057461>
16. A. Potopalsky, O. Bolsunova, L. Zaika New methods for molecular genetic recovery of humans and environment–Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2014. -123 p.
17. Potopalsky A.I. Brilliant discovery of ukrainian scientist Nikolay Tarnavsky – an inexhaustible source of new discoveries in biology and medicine // Peer-reviewed materials digest (collective monograph) published following the results of the International Internet Conference of the 2nd International scientific and practical forum «Foundations of spiritual and molecular-genetic improvement of human health and environmental protection», London, October 3 - 7 2016. - P.104-107

УДК 378.147 АМЕЛІНА Світлана Миколаївна,

*доктор педагогічних наук, професор,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПОТРЕБ ОСОБИСТОСТІ НА ТЛІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Інтеграція України в європейський освітній простір характеризується значним підвищенням ролі комунікації в глибоких перетворювальних процесах усіх галузей економіки. Ці процеси позначаються і на вимогах до професійної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю, які мають бути здатними плідно взаємодіяти при виконанні своїх обов'язків з професіоналами – представниками інших культур. Рівноправне партнерське спілкування не може бути продуктивним без духовної взаємодії та інтелектуальної співтворчості його учасників.

Сучасна педагогіка наголошує на творчості суб'єкта у процесі пізнання, а отже, орієнтує на соціальні й психологічні інтереси та інтелектуальні потреби суб'єкта.

Головне завдання професійного спілкування майбутніх фахівців – пошуки вирішення певної проблеми або розвиток певної ідеї. Це потребує інтелектуальних зусиль партнерів, їхньої готовності до взаємодії і пошуків компромісу заради знаходження прийняттого варіанту вирішення проблеми. Інтелектуальна взаємодія у процесі ділового спілкування в міжнародному аспекті є складним процесом, на який здебільшого впливає ціннісна несумісність національних бізнес-культур. Однак, вона має здійснюватися таким чином,

щоб унеможливити міжкультурні конфлікти, досягнувши мети співпраці. Сприймаючи власні цінності як нормальні або взірцеві, учасники міжкультурної комунікації повинні припускати можливість іншого погляду на світ, а тому і сприйняття відмінних від власних правил, установок, норм, розуміння ментальних якостей партнера.

Педагогічний вплив на розвиток інтелектуальних потреб особистості передбачає пробудження у студентів інтересу і стимулювання потреби в інтелектуальній взаємодії, формування готовності до активної позиції у професійному спілкуванні шляхом участі у діалогічних формах навчання, орієнтації студентів на гуманні цінності.

З цією метою доцільно:

- залучати студентів до активної інтелектуальної взаємодії на заняттях шляхом спільних пошуків вирішення проблемних навчальних питань;
- створювати на заняттях ситуації успіху й емоційної підтримки;
- запроваджувати такі форми навчання як проект, кейс-метод, симуляція ситуацій професійної діяльності, які виходять за рамки навчального процесу і додатково стимулюють студентів завдяки тому, що результати роботи знаходять втілення на практиці, а не залишаються лише теоретичними напрацюваннями;
- спрямовувати змістове наповнення навчальних дисциплін на ствердження гуманних цінностей.

Залучення студентів до активної участі у навчальному спілкуванні і пробудження у них потреби у формуванні умінь і навичок інтелектуальної взаємодії може відбуватись через застосування таких прийомів:

- надавати кожному студентові можливість пережити ситуацію успіху, який визнавався його колегами, і відчутти власну комунікативну компетентність;
- належно оцінювати вклад кожного студента у вирішення проблемного питання;
- аналізувати практичне значення доробок, отриманих завдяки застосованим методам навчання.

Активні методи навчання пробуджують пізнавальний інтерес студентів, формують творчий підхід до вирішення завдань і проблем, готують до дії у нестандартних ситуаціях.

Здатності, які при цьому формуються, є такими:

- взаємодія під час обміну інформацією і досягнення порозуміння;
- створення і підтримка соціальних відносин;
- робота в команді (визначення своєї власної ролі, щоб внести цінний внесок у досягнення мети);
- управління проектами (робота у проектах і з відповідною командою, контакти з іноземними партнерами);
- відкритість до почуттів і потреб інших людей і здатність адекватно реагувати на них;
- міжкультурна сенсibilізація (здатність діяти в чужій культурі, не дивлячись ні на які перешкоди);
- здатність до викладу власних переконань, планів і перспектив, щоб партнери їх зрозуміли, оцінили і прийняли;
- впевненість у собі (переконаність у власних цілях та ідеях).

Отже, з метою формування умінь і навичок інтелектуальної взаємодії особливе значення варто приділяти таким формам і методам організації навчальної діяльності студентів, як рольові й ділові ігри, дискусія, диспут, робота в групах, проектна діяльність, кейс-метод. Вказані форми сприяють формуванню ціннісних і морально-духовних орієнтацій майбутніх економістів, адже вони передбачають їхню активну взаємодію один з одним і викладачем, рівноправні партнерські відносини, толерантність і повагу у ставленні до опонента.

Перспективи подальших наукових досліджень можуть бути пов'язані з вивченням організації процесу формування умінь і навичок інтелектуальної взаємодії майбутніх фахівців, пошуком засобів формування їхньої соціальної компетентності.

УДК: 37.013.42:613.8-053 ВАСЮК Оксана Вікторівна,

*доктор педагогічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ ДО ЗДОРОВ'Я» З ПОЗИЦІЇ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ

Особистісно орієнтований підхід, що активно впроваджується в усі ланки системи освіти України, серед іншого вимагає формування здорового способу життя. У зв'язку із помітним погіршенням стану здоров'я молоді загалом, особливо студентської, медицині нині потрібна педагогічна допомога, яка б здійснювала відповідну роботу, зокрема формувала відповідальне ставлення до здоров'я як до найвищої суспільної та індивідуальної цінності.

На думку І. Беха, послідовне і грамотне впровадження особистісно орієнтованого підходу сприяє такому поданню соціальної цінності (ідеї, вимоги, норми), яке викликатиме у вихованця відповідний рефлексивно-емоційний процес [3, с. 125].

На застосуванні особистісно орієнтованого підходу до формування особистості наголошується в Державній національній програмі “Освіта” (“Україна ХХІ століття”), Національній доктрині розвитку освіти, Законі України “Про освіту”.

Проблеми застосування особистісно орієнтованого підходу в педагогіці розглядали І. Бех, В. Сластьонін, Н. Щуркова, І. Якіманська. Питанням формування ціннісних орієнтацій молоді на здоровий спосіб життя присвячені роботи І. Беха, Т. Глазько, Д. Давиденка, О. Єжової, Р. Купчинова, С. Лапаєнко, О. Литвиненко, С. Омельченка, Н. Паніної, Т. Титаренко, Ю. Щедрина, О. Яременка та ін.

Метою роботи є характеристика сутності та аналіз наукового поняття “ціннісне ставлення до здоров'я” з позиції особистісно орієнтованого підходу.

Особистісно орієнтована освіта передусім покликана сформувати цінності особистості; “формувати людину як особистість, творця самої себе і навколишніх умов” [4, с. 9].

На думку І. Беха, особистісні цінності “... є внутрішнім стрижнем особистості”, який дозволяє розуміти окремі акти поведінки людини та сприяє прогнозуванню її поведінки [4, с. 11]. Сутність цінності він розкриває через ланцюжок: “цінності – особистісні цінності – смислові утворення (загальні й часткові – особистісний смисл – смислові настановлення) – ставлення” [3, с. 14].

Психолого-педагогічні джерела поняття “цінність” трактують на підставі трьох основних підходів: як до соціальної проблеми, як до психологічної проблеми, як до педагогічної проблеми [9, с. 71].

Для нашого дослідження є важливою думка Т. Бутківської [6], яка розглядає соціологічні аспекти теорії цінностей, зокрема, сформованість ієрархії життєвих цінностей у представників різних верств населення. Саме до таких цінностей і належать цінності ставлення до здоров'я.

А. Іванюшкін опис цінностей здоров'я пропонує здійснювати за трьома рівнями:

1) біологічний – стан здоров'я, що передбачає досконалість саморегуляції організму, гармонію фізіологічних процесів і, як наслідок, мінімум адаптації;

2) соціальний – здоров'я, що є мірою соціальної активності, діяльнісного ставлення людини до світу;

3) особистісний, психологічний – здоров'я, що констатує не відсутність захворювання, а його подолання. Здоров'я в цьому випадку є не лише станом організму, а складає стратегію життя людини [7, с. 49; 8].

Г. Апанасенко поняття “здоров'я” трактує, як цілісний, динамічний стан, що характеризується певними резервами синергитичної, пластичної та регуляторної забезпеченості функцій організму, тривалістю та впливом негативних чинників оточуючого середовища, що є основою для виконання соціальних та біологічних функцій. Як стверджує науковець, благополуччя людини (фізичне, духовне, соціальне) залежить від життєвих установок, уподобань та проявів здоров'я. На його думку, поняття “здоров'я” передбачає гармонійність цієї системи. Її збій на будь-якому рівні впливає на стійкість усієї системи [1].

З позиції нашого дослідження важливим є визначення поняття “здоровий спосіб життя” Т. Бабюк, як системи ціннісно-змістових установок, знань, мотиваційно-вольового досвіду особистості, який безперервно трансформується; це практична діяльність суб'єкта, спрямована на збереження та розвиток здоров'я в процесі адаптації до змінних умов життєдіяльності у відповідності з віковим розвитком [2, с. 116].

До ієрархії людських цінностей здоровий спосіб життя відносить Л. Овчиннікова. Вона переконує, що здоровий спосіб життя повинен бути орієнтиром та ідеалом, до якого прагне людина, що хоче зберегти і зміцнити власне здоров'я; здоровий спосіб життя має бути засобом формування, зміцнення і збереження здоров'я; здоровий спосіб життя – це мета, за допомогою якої людина може відмовитися від шкідливих звичок, підвищити свою соціальну активність і соціальний статус, реалізувати потреби в самодосконаленні, досягти високої працездатності й раціональної організації своєї життєдіяльності; здоровий спосіб життя дозволяє наповнювати змістом життя людини, завдяки чому реалізуються основні його принципи [10, с. 56–57].

Як стверджує О. Єжова, сутність виховання полягає у формуванні системи цінностей особистості шляхом привласнення вихованцями цінностей, а не шляхом інформування про цінності, їх вивчення або їх нав'язування. Ціннісне ставлення до здоров'я – це системне й динамічне психічне утворення особистості на основі емоційно-ціннісної сфери, сукупності знань про здоров'я, що відображається та реалізується у свідомо обраному способі життя [5].

Отже, нині при розкритті поняття “здоров'я” використовується не однобічний, а цілісний підхід до його визначення. У його зміст включаються всі складові здоров'я людини, а саме: фізичне, психічне, соціальне, духовне.

З позиції особистісно орієнтованого підходу в понятті “ціннісне ставлення до здоров'я” акценти розставляються саме на слові цінність, що дозволяє здійснювати самооцінку здоров'я на основі уявлень і знань про здоров'я людини, показати місце здоров'я в ієрархії життєвих цінностей конкретної особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апанасенко Г. Л. Медицинская валеология / Г. Л. Апанасенко, Л. А. Попова. – Ростов н/Д : Феникс, 2000. – 248 с.
2. Бабюк Т. Й. Теоретичні аспекти проблеми здоров'я та виховання здорового способу життя особистості / Т. Й. Бабюк // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – Київ : Інститут проблем виховання АПН України, 2005. – Вип. 8. – Книга 2. – С. 116.
3. Бех І. Д. Виховання особистості : підруч. / І. Д. Бех. – Київ : Либідь, 2008. – 848 с.
4. Бех І. Д. Цінності як ядро особистості / І. Д. Бех // Цінності освіти і виховання : [наук.-мет. зб.; за заг. ред. О. В. Сухомлинської]. – Київ, 1997. – С. 8–12.
5. Бутківська Т. В. Проблема цінностей у соціалізації особистості / Т. В. Бутківська // Цінності освіти і виховання : [наук.-мет. зб.; за заг. ред. О. В. Сухомлинської]. – Київ [б. в.], 1997. – С. 27–31.
6. Єжова О. О. Теоретичні і методичні засади формування ціннісного ставлення до здоров'я в учнів професійно-технічних навчальних закладів : дисер. ... д-ра пед. наук :

13.00.07 / О. О. Єжова. – Київ, 2013. – 490 с.

7. Иванюшкин А. Я. «Здоровье» и «болезнь» в системе ценностных ориентаций человека. // Валеология. – 1982. – № 1. – С. 49–58.

8. Иванюшкин А. Я. «Здоровье» и «болезнь» в системе ценностных ориентаций человека. // Валеология. – 1982. – № 4. – С. 29–33.

9. Крижко В. В. Антологія аксіологічної парадигми управління освітою : підручник / Василь Крижко. – Київ : Освіта України, 2005. – 440 с.

10. Овчинникова Л. М. Формирование ценностного отношения к здоровому образу жизни у будущего педагога : дисс. .. канд. пед. наук : 13.00.01 / Л. М. Овчинникова. – Екатеринбург, 2003. – 194 с.

ВИГОВСЬКА Світлана Володимирівна,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

ВИГОВСЬКИЙ Андрій Юрійович,

*кандидат технічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНА ПРОБЛЕМА

Конституцією України здоров'я людини, як і її життя, визначене найвищою соціальною цінністю. Забезпечення права людини на збереження та зміцнення здоров'я передбачене також Декларацією прав людини, Європейською соціальною хартією та іншими міжнародними документами. Світова спільнота розробила ряд спеціальних документів, які покликані сприяти здоровому способу життя («Оттавська хартія за здоровий спосіб життя», «Аделаїдські рекомендації: Політика у громадському здоров'ї», «Сандстальська угода про здорове довкілля», «Джакартська декларація з питань пропаганди здорового способу життя» та ін.). Ці документи приймалися у зв'язку з розвитком як науково-теоретичного розуміння проблеми, так і усвідомлення широкою громадськістю необхідності активізації практичної діяльності в цьому напрямі і фактично заклали правову основу на міжнародному рівні в цій сфері життєдіяльності [6]. Відповідно науковці різних галузей, зокрема психолого-педагогічної, соціальної, медичної, розробляють теорії і технології формування здорового способу життя людини.

Існуючі дослідження доводять, що проблема здорового способу життя є складним соціокультурним явищем, яке необхідно досліджувати як на державному, так і особистісному рівнях.

У соціологічному словнику поняття «здоровий спосіб життя» визначається як: а) ступінь реалізації потенціалу конкретного суспільства (індивіда, соціальної групи) у забезпеченні здоров'я; б) ступінь соціального благополуччя як єдності рівня і якості життя; в) ступінь ефективності функціонування соціальної організації в її відношенні до цінності здоров'я [3]. Широковживаним є трактування здорового способу життя І. Брехманом – це процес дотримання людиною визначених норм, правил і обмежень у житті, що сприяє збереженню здоров'я, оптимальному пристосуванню організму до умов середовища, високому рівню працездатності в навчальній і професійній діяльності [1].

До основних складових здорового способу життя відносять: режим праці та відпочинку; режим харчування; організацію сну; організацію рухової активності; профілактику шкідливих звичок; виконання вимог гігієни, санітарії, загартовування;

культуру міжособистісного спілкування; психофізичну регуляцію організму; культуру сексуальної поведінки.

Формування здорового способу життя ґрунтується на таких ідеологічних засадах: 1) ідея пріоритету цінності здоров'я в світоглядній системі цінностей людини; 2) сприйняття здоров'я не тільки як стану відсутності захворювання або фізичних вад, а як стану повного благополуччя; 3) ідея цілісного розуміння здоров'я як феномена, що поєднує його фізичну, психічну, соціальну і духовну сфери [5].

Учені акцентують особливу увагу на формуванні здорового способу життя у молоді, зазначаючи, що саме в молоді роки відбувається сприйняття певних норм та зразків поведінки, накопичення відповідних знань та вмінь, усвідомлення потреб та мотивів, визначення ціннісних орієнтацій, інтересів та уявлень. Як слушно зауважує Л. Міхеєва, на сьогоднішній день практично кожна людина має масу справ і обов'язків, часто дріб'язкових, із-за яких людина просто забуває про головне – про своє здоров'я. У студентів багато причин для втрати здоров'я: емоційний дискомфорт, спричинений труднощами навчального процесу (перевантаження програмним матеріалом, складність стосунків у системі «студенти – викладачі – батьки»); інтенсивний негативний вплив середовища існування (зростання почуття невпевненості, заниженої самооцінки, агресії, невдоволення собою і світом, які «придушуються» тютюном, алкоголем, різними наркотичними речовинами) тощо [2]. Тому на сьогодні важливим і перспективним залишається завдання збереження, зміцнення здоров'я студентів.

Формувати здоровий спосіб життя студентів можна як за допомогою організації і здійснення особистісно орієнтованого педагогічного процесу з урахуванням основних валеологічних принципів, так і виховання відповідального ставлення до власного здоров'я як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності [4]. При цьому важливим є встановлення рівноваги між цілеспрямованими педагогічними впливами та повагою до свободи особистості, що є передумовою забезпечення принципу свободи вибору для кожної людини.

Отже, формування здорового способу життя – комплексна соціокультурна проблема, що передбачає не лише способи і методи зміцнення здоров'я, профілактики захворювань, а й свідоме прийняття студентами принципів здорового способу життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брехман И. И. Валеология – наука о здоровье / И. И. Брехман. – М. : Физкультура и спорт, 1990. – 208 с.
2. Міхеєва Л. П. Особливості формування здорового способу життя у молодого покоління / Л. П. Міхеєва // Український науковий журнал «Освіта регіону». – 2011. – № 3. – С. 318-322. (Серія «Політологія, психологія, комунікації».)
3. Социологический словарь [Електрон. ресурс]. – Режим доступу :<http://grindi.ru/slovo/sotziologicheskij-slovar/zdorovjij-obraz-zhizni/264109>
4. Спосіб життя як соціальна та особистісна категорія. Поняття здоров'я, визначення та оцінка здоров'я. Основні принципи здорового способу життя [Електрон. ресурс]. – Режим доступу :http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/fiz_reabil/lectures_stud/uk/med/health/ptn/Основи%20здорового%20способу%20життя/2%20курс/01.%20Спосіб%20життя%20як%20соціальна%20та%20особистісна%20категорія.htm. – Назва з екрана.
5. Теоретико-методологічні засади формування здорового способу життя [Електрон. ресурс]. – Режим доступу :<http://horting.org.ua/node/1069>.
6. Формування здорового способу життя молоді: проблеми і перспективи/ О. О. Яременко, О. М. Балакірева, О. В. Вакуленко, М. Ю. Варбан, Л. С. Волинець, О. А. Ганюков, І. Л. Демченко, Н. П. Дудар, Н. М. Комарова; Укр.-канад. проект «Молодь за здоров'я». – К., 2000. – 207 с.

УДК 37.013.

ГОСТЄВА Поліна,
*студентка першого курсу,
КВНЗ «Запорізький педагогічний коледж» ЗОР
(м. Запоріжжя, Україна)*

Науковий керівник:
ДЕМ'ЯНОВА Юлія Олексіївна,
*к. філол. н., ст. викладач,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна),
КВНЗ «Запорізький педагогічний коледж» ЗОР
(м. Запоріжжя, Україна)*

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Здоровий спосіб життя є структурним елементом у системі духовного та фізичного розвитку людини й надає їй можливість виявляти соціальну активність, виховувати таку лінію поведінки, яка б відповідала критеріям здоров'я. Щоденне дотримання здорового способу життя є складовою частиною культурного розвитку людини, сприяє збагаченню її духовного світу і корекції ціннісних орієнтацій. Формування позитивної мотивації здорового способу життя, усвідомлення важливості розумного ставлення до свого здоров'я має починатися в молодшому шкільному віці. Отже, пріоритетом національної системи освіти має стати необхідність формування в дітей знань про профілактику, збереження і зміцнення здоров'я людини. Адже в останнє десятиріччя внаслідок різких негативних явищ, екологічної ситуації стан здоров'я дітей та підлітків різко погіршився. Усе наведене вище актуалізує проблему формування потреби бережливого ставлення до власного здоров'я у дітей молодшого шкільного віку та необхідність управління цим процесом.

Фізичне здоров'я визначається такими чинниками, як індивідуальні особливості анатомічної будови тіла, фізіологічні функції організму та рівень загального фізичного розвитку людини. До сфери психічного здоров'я належать індивідуальні характеристики психічних процесів і властивостей людини – особливості мислення, характеру, психоемоційного типу (зокрема, збудженість, емоційність, чутливість). Духовне здоров'я визначається багатством духовного світу особистості, рівнем розвитку духовної культури (цінностей освіти, науки, мистецтва, релігії, моралі, етики тощо). Соціальне здоров'я пов'язане з рівнем соціалізації особистості, її ставленням до норм і правил, прийнятих у суспільстві, соціальними зв'язками, соціальним статусом тощо.

Залучення людини до здорового способу життя потрібно починати із формування в неї мотивації бути здоровою. Турбота про здоров'я, його зміцнення – мають стати тими мотивами, що формують, регулюють і контролюють спосіб життя людини [1]. Ефективність процесу формування позитивної мотивації до здоровий способу життя безпосередньо залежить від спрямованості виховного процесу, форм та методів його організації. Ми переконані, що для формування внутрішньої потреби збереження власного здоров'я дітям молодшого шкільного віку необхідний позитивний приклад дорослих, а з організаційного боку – низка заходів щодо вдосконалення освітнього процесу. Першочергову увагу необхідно приділити формуванню інтересу й бажання відвідувати заняття з фізичної культури. Для цього вчителям початкової школи варто більше уваги приділяти ігровим формам проведення уроків, а не нормативними показниками, оскільки заняття з фізичної культури, передусім, повинні служити відпочинком після насиченої розумової праці. Необхідно також викоринити формальний підхід щодо проведення спортивних заходів в позанавчальний час [2], всіляко пропагувати фізичну культуру й здоровий спосіб життя.

Серед форм і методів у процесі формування позитивної мотивації здорового способу життя пріоритетна роль належить активним методам (а серед них – соціальне проектування, ситуаційно-рольова гра, соціально-психологічний тренінг, інтелектуальний аукціон, гра-драматизація тощо); традиційні методи (такі, як бесіда, роз'яснення, переконання, позитивний і негативний приклади, методи вироблення звичок, методи вправ, контролю і самоконтролю тощо) також стануть у пригоді. Застосування цих методів дозволяє організувати в початковій школі активну роботу з формування позитивної мотивації здорового способу життя, перебудувати і змінити негативні форми у поведінці дітей на позитивні; підтримати, посилити позитивні моральні спонуки відповідального ставлення до власного здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бароненко В.А., Рапопорт Л.А. Здоровье и физическая культура студента: Учеб. Пособие. – М.: Альфа – М, 2003. – 352с.
2. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2007. – 272 с.

УДК 58.006

ДІДКІВСЬКА Людмила
*Директор Дендропарку «Перемога»
с. Ходаки, Коростенського р-ну
Житомирської обл*

ДЕНДРОПАРК «ПЕРЕМОГА» - ЦЕНТР КОНСОЛІДАЦІЇ ДУХОВНОГО І МОЛЕКУЛЯРНО-ГЕНЕТИЧНОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ЛЮДИНИ І ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОВКІЛЛЯ ДРЕВЛЯНСЬКОГО КРАЮ

Чим довше живе людина на світі, тим більше замислюється над тим, чому прийшла в це життя, який родовід має, чому потрібна саме тут... А нашій родині пощастило народитись на історично прославленій Древянській землі в мальовничому Поліському краї.

Добре натерпілись нащадки князя Мала, жителі древнього Іскоростеня. Та не зламними залишились: за 9 км від нашої малої Батьківщини – села Ходаків втрачено князя Ігоря (на тому місці зараз є курган), розірвали його між березами, не боячись страшної помсти його дружини – княгині Ольги. Вона спалила древнє місто. Та не мають в серці зла нащадки тих гордих древян. Зараз маємо собор святої Ольги та Ольгінське братство – сильну християнську громаду, яка допомагає нужденним, в тому числі, через закордонні зв'язки з орденом святої Єлени.

Ось в такому краї, на землях давнього села Ходаки (перша писемна згадка 1570р.) в 1979р., було засновано дендропарк «Перемога» на території 38,6га на землях колективного господарства «Світанок». Засновником його був і є відомий сьогодні багатьом лікар, вчений, громадський діяч, доміант Нобелівської премії 2004р., автор понад 400 публікацій, 14 монографій, 60 винаходів, організатор Міжнародної конференції в жовтні 2016р. наукового напрямку «Молекулярно-генетичне оздоровлення людини і оточуючого середовища» А.І.Потопальським. Фундаторами парку стали тодішній голова колективного господарства «Світанок» Трокоз М.М., друзі дитинства Ходаківський В.П. та Струпинська Н.М.. Це виміряне з дитинства дітище Анатолія Івановича

З кожного відрядження він привозив рідкісні рослини, садились дерева і кущі, формувались алеї, поставили пам'ятний знак.

Чому названо «Перемога»? На честь загиблого на війні батька Анатолія Івановича – Івана Даниловича, офіцера-зв'язківця, що загинув в боях за Київ та всіх односельців, що не повернулися з війни.

Новий напрям у науці – відновлення та збереження нашого довкілля здійснювався саме тут, де корені Роду Потопальських.

На території парку ростуть не лише властиві для краю Полісся дерева і кущі, а також рідкісні: катальпи, аронії, лавровишні, туї, декілька видів ялівців, різні сорти горіхів, кизил, обліпіха, ірга, магонія та ін.. Великі земельні площі відведені для вирощування лікарських рослин. Це і ехінацея «Поліська красуня», синюха «Поліська блакить», барвінок «Блакитний велетень», головатень «Кулясте диво», сільфія Велетенська, лаконос «Поліське гроно», шавлія «Диво-марево», фацелія Самопосівна, левзея софлоровидна, наперстянка. Добре пристосувались до умов солончакових, збіднених азотом, ґрунтів рослини сільськогосподарського призначення селекції А.І.Потопальського – жито Древянське, пшениця Асоціативна, овес Незламний, просо Поліське піскове, чумиза фіалкова, амарант Велетень, молекулярні гібриди: квасолі і капусти – «Квагіста», бобів і квасолі – квасоля банановидна, огірка і кабачків «Мультиформ», калини і винограду «Калина садова солодка», аличі і абрикосу Аликос, кизилу і барбарису Кизирис, помідори солестійкі, гарбуза і кавуна «Кавбуз» - найбільша в світі ягода.

У трьох штучних водоймах розводили рибу для контролю за накопиченням радіонуклідів.

З роками збільшувалась колекція рослин і ширилось коло однодумців. дендропарк «Перемога» вже не лише земельні площі і рослини. Завданням парку і людей, що зв'язані з його існуванням стало поширення рослин і інформації про їх використання серед населення для оздоровлення. Адже це III зона Чорнобильської катастрофи.

Для більш результативної роботи земляки створили Громаду однодумців, що складалась із сімейних осередків жителів с.Ходаки, с.Купеч, с.Ушомир, с.Грозине, селища Мирне, м.Коростень. в цих осередках вирощували цінні рослини селекції А.І.Потопальського, лікарські рослини, пропагували для спільного впровадження комплексні методи молекулярного оздоровлення людей, тварин та навколишнього середовища. Таким чином, стало можливим прослідкувати на яких ґрунтах краще почуваються ті чи інші рослини.

Та не все було в позитиві. В 90ті року 20ст. припинилось фінансування співробітників Дендропарку з академічного бюджету. Наодинці з великими угіддями залишились самі члени Родини.

А в 1994р., після смерті мами, почався справжній вандалізм: викопували рідкісні рослини, рубали дерева, на території почали випасати худобу, навіть воду з водойм викачали, виловивши рибу, призначену для аналізів. Тоді старша сестра М.І. Потопальська перебралась до Ходаків, в стареньку батьківську хату і стала і за директора, і за охоронця, і за заготівельника лікарської сировини. Вона стала справжньою Берегинею Дендропарку. Марія Іванівна започаткувала співпрацю з дирекціями шкіл с.Ходаки, с.Грозине, с.Каленське, з адміністрацією району і місцевими ЗМІ. Марія Іванівна, будучи педагогом-філологом, так зріднилась із рослинами, що вже вивчала їх лікувальні якості і надавала консультативну допомогу по використанню. В 2000р. до неї долучився син покійної сестри Юрій і став добрим помічником.

Збільшувалось коло однодумців. Особливо відчутно стало це після пожежі в серпні 2015 р. Територія парку загорілась одночасно з усіх боків. Всі зусилля 35-річної праці зійшли нанівець, цінні колекції рідкісних рослин було знищено. Залишились обгорілими лише старі дерева.

Ось тоді і прийшли на допомогу небайдужі: підприємець Фещенко В.П., краєзнавець Лукашенко В.В., директор щебеневого заводу Савінський П.З., заступник директора гранітного кар'єру Трокоз М.М., члени Коростенського відділення землярства на чолі з Петровичем В.С., депутат обласної Ради Нагорняк В.В, Орешонкова М.М., Метюк О.Є., редактор місцевої газети “Вечірній Коростень” , природоохоронець Самчук М.Г., учні місцевої школи , колишні хворі А.І. Потопальського . Наслідки пожежі допомагали ліквідувати члени нашої сім'ї , члени громади, односельці. Очищувалась територія, насаджувались.

А в жовтні 2014р. Дендропарк «Перемога» відзначав своє 35-річчя. Це було справжнє дійство. Захід проведено засновником і колективом ІОВНУ, працівниками Інституту молекулярної біології і генетики Академії наук України, Коростенським відділенням Земляцтва, активістами громади за участю Владики Коростенського і Овруцького Віссаріона, представників адміністрації міста, Коростенського району, редакторів місцевих газет, редактором журналу «Педагогіка Толерантності», депутатів обласної ради Нагорняка В.В. та Верховної ради Арешонкова В.Ю., голови Всеукраїнської економічної ліги Тимочко Т.В. та багато гостей.

Для кращої можливості пропаганди методів та шляхів використання лікарських рослин та препаратів з них для само оздоровлення друкували рекламні статті в місцевих газетах «Вечірній Коростень», «Древлянський Край», «Нова Доба», «Іскоростень», «Україна Молода», «Житомирщина».

Розповсюджували насіння рослин поштою та за допомогою об'яв в місцевій пресі.

В аптеках м. Коростень реалізовувались оздоровчо-профілактичні фіто чаї доктора Потопальського, виготовлені ЗАТ «Ліктрави» в м. Житомир з дарунком неба – чистотілом. В цих же аптеках розміщували рекламні буклети для широкого ознайомлення населення з цією продукцією.

Проводили екскурсії учнів шкіл с. Ходаки, с. Грозине та с. Каленське по території дендропарку «Перемога» з метою ознайомлення з лікарськими рослинами, їх вирощуванням, використанням та залученням їх до заготівлі лікарської сировини.

З нагоди 2000річчя хрещення Русі на міжрайонній конференції мною було прочитано лекцію на тему «Релігія і медицина на рубежі другого тисячоліття». Приймала участь в Міжнародному форумі «Основи молекулярно-генетичного оздоровлення людини і довкілля» 2005р. та Міжнародній конференції в 2016р. «Молекулярно-генетичне оздоровлення людини і оточуючого середовища».

Надавали посильну допомогу продукцією, вирощеною в дендропарку «Перемога» і препаратами з неї хоспису св. Єлени в м. Коростень.

В 2016р брали участь в (конкурсі) святі Дерунів в М.Коростень з метою пропаганди вирощування і використання лікарських рослин, препаратів і харчових продуктів з них.

В школі с.Ходаки та в Коростенському відділенні Земляцтва в Києві створено куточки з рекламними стендами, що дають можливість широкому загалу знайомитись з діяльністю та досягненнями засновника і Директора ІОВНУ А.І.Потопальського.

Така наша просвітницька діяльність.

На території дендропарку «Перемога» та в обійсті членів осередку Дідківських розміщено пасіки. Членом осередку Олександром Гренадьоровим і Андрієм Полевим побудовано будиночки на вуликах для апітерапії. В зв'язку з цим в широкому асортименті вирощуються рослини-медоноси, а біля пасіки створено «килим пасічника», де почергово квітнуть рослини з ранньої весни до пізньої осені.

На базі дендропарку в с. Ходаки створено селекційний центр рослин, вирощених на солончакових, збіднених азотом ґрунтах з введенням їх в господарське використання.

В даний період активізувалась робота осередків. В них вирощують цінні рослини селекції Анатолія Івановича, лікарські і рідкісні рослини, пропагуються для спільного провадження комплексні методи молекулярного оздоровлення людей та навколишнього середовища.

Берегиня Дендропарку М.І. Потопальська дуже цінує книгу відгуків відвідувачів і гостей. Там щоразу більшає записів-вражень. Парк відвідала делегація французів у 2016р., а 31.05.2017, тобто незабаром будемо зустрічати японських журналістів, які цікавляться районами, враженими Чорнобильським лихом і нетрадиційними методами оздоровлення.

Сьогодні парк поповнився новими рослинами. Їх присилають небайдужі з різних куточків України. Анатолій Іванович знову в пошуку. Кожний приїзд – це цілий мікроавтобус різних екзотів, квітів. На допомогу приходять знову ж небайдужі.

Адміністрації міста Коростень і району провели цієї весни дві толоки для очищення території від пошкоджених пожежею дерев і посадки рослин. Щира всім вдячність.

Віriamo в перспективу добра і успішного розквіту – адже митрополит Віссаріон благословив на будівництво каплички на нашій території. Мріємо про родинно-етнічний музей. Віriamo в Божу допомогу і кращі часи для наших людей – бо ми того варті!

ЛІТЕРАТУРА

1. Євген Колодійчук Ходаківський дендропарк або перлина в незавершеній оправі. В кн.: Де рак лікують –Київ: «ДІЯ» -2010.
2. «Національний дендропарк України імені Анатолія Івановича Потопальського» // журнал "Педагогіка толерантності" -№3-4. -2014. –С. 132-143.
3. Віктор Васильчук «Дендропарку "Перемога" – 35 років» // журнал "Педагогіка толерантності" -№3-4. -2014. –С. 129-131
4. «Дендропарк, закладений на честь Перемоги» // Журнал «Слова жінки» -№6. - 2014

УДК 378.663:37.091.12.011.3-051:796

ДЬОМІН Олександр Анатолійович
кандидат педагогічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)

ЗНАЧЕННЯ СПОРТУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Спорт і здоров'я людини невіддільні одне від одного. Спорт добре впливає на весь організм, в тому числі і на психіку: під час фізичних навантажень людина відчуває «м'язову радість» через виділення в кров відповідних гормонів. Спорт з давніх часів привертає до себе багато уваги зокрема через його величезний вплив на здоров'я людини. Однак спорт це не лише здоров'я. Будь-яка фізична активність потрібна і для активності мислення. Не дарма стародавні вчені і філософи вважали фізичні вправи найкращим відпочинком для розуму. Відомо, що деякі математики, якщо не могли вирішити якусь задачку, залишали її і йшли гуляти пішки. І під час цих прогулянок відповідь сама собою приходила їм у голову, причому вони свідомо зовсім не думали в цей час про науку.

Дію таких же властивостей спорту можна спостерігати і на прикладі викладачів вищих навчальних закладів (ВНЗ). Наприклад, у Національному університеті біоресурсів і природокористування кожний рік організовується цілий ряд загально університетських змагань серед викладачів і студентів з різних видів спорту. Наша кафедра транспортних технологій та засобів у АПК бере активну участь у цих змаганнях з тенісу настільного. Відомо, що це найшвидший вид спорту, але разом з тим він рідко призводить до надмірного перевантаження організму. Тим більше, що специфіка викладацької роботи полягає в слабкій рухливості та у відсутності фізичного навантаження. Тому цілком резонно виникає бажання швидко і інтенсивно рухатись, що цілком задовольняє такий чудовий вид спорту, як теніс настільний. Аналізуючи власний досвід можу впевнено стверджувати, що коли викладач бере активну участь у спортивному житті свого ВНЗ то існує декілька позитивних моментів:

- цікава інтрига змагань між факультетами;
- особисті позитивні враження і тривале задоволення від вдалого власного або командного переможного виступу (рис.1);

Рис. 1. Команда НУБіП – переможці Всеукраїнської спартакіади «Здоров'я» - 2015

- спілкування між співробітниками ВНЗ і студентами у нетрадиційних обставинах спортивних змагань (рис. 2);
- підвищення у викладача який має спортивні досягнення авторитету серед студентської молоді.

Якщо розглядати теніс настільний як чинник зміцнення здоров'я то до вище переліченого слід додати ще підвищення загального імунітету, покращення роботи органів травлення і відчутне зміцнення серцево-судинної системи.

Рис. 2. "Кубок проректора" між студентами та викладачами

Отже викладачі які активно займаються спортом, відстоюють у напружених змаганнях честь своїх факультетів і ВНЗ, обов'язково повинні мати задоволення від того, що вони живуть повноцінним багатограним життям. Як показує практика, такі викладачі в основному і працюють із завзяттям, захопленням в якому відчувається потенціал здорової енергії, при цьому встигаючи зробити значно більше ніж їх колеги, які спортом не займаються.

УДК 37.013. **СРЕСЬКО Олег Вікторович,**
*здобувач кафедри педагогіки,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

За офіційною інформацією Міністерства охорони здоров'я України стан здоров'я дітей продовжує погіршуватися, про що свідчить суттєве збільшення захворюваності. Так, з початком навчання дітей у школі спостерігається різке погіршення показників захворюваності, в тому числі у 3,4 рази збільшується кількість дітей із зниженням гостроти зору та в 4,2 рази збільшується кількість дітей із порушенням осанки. Завершення навчання у школі учнів 9-11 класів характеризується прогресуванням цих і інших патологій. У результаті - 36% учнів загальноосвітніх навчальних закладів мають низький рівень здоров'я, а ще 34% - рівень здоров'я нижчий за середній [6].

Стан здоров'я сучасної людини залежить не лише від її спадкових ознак, від умов її проживання, але і від її власного ставлення до свого здоров'я. Так, аналізуючи ефективність різних стратегій щодо збереження здоров'я, Всесвітня організація охорони здоров'я найбільш ефективною визначає формування здорового способу життя [4].

Вибір способу поведінки у молодій людині існував завжди, але сьогодні в умовах вільної пропаганди алкоголю, тютюну, поширення ВІЛ-інфекції/СНІД та наркоманії цей вибір зробити непросто і часто він робиться не на користь здоров'я. За даними національного он-лайн опитування 2015 року, проведеного Українським інститутом соціальних досліджень імені Олександра Яременка, практику вживання алкоголю за останній місяць серед українських підлітків 15-17 років визнали 41% хлопців і 39% дівчат, серед вікової групи 10-14 років – 13,5% та 11,5% відповідно; досвід статевих стосунків до 15 років мали більше 30% підлітків, водночас правильно визначає шляхи запобігання статевій передачі ВІЛ-інфекції та знає, як вона не передається, у віковій групі 15-19 років 35% дівчат і 28% хлопців, у віковій групі 10-14 років – 24% і 21% відповідно.

Як бачимо, найбільш уразливими до впливу негативних суспільних явищ є учні підліткового віку. Вони живуть у середовищі, до якого не завжди вміють адаптуватись, на яке не можуть впливати. Це призводить до погіршення не лише фізичного, а й психічного здоров'я молодого покоління. Саме тому одним із головних завдань сучасної освіти є виховання здорового підростаючого покоління, забезпечення реалізації конституційних цінностей - життя і здоров'я людини.

Проте, формування здорового способу життя у навчальних закладах здійснюється вже тривалий час, але, переважно, за старими шаблонами і в основному формально, тому й не сприймається молоддю. Інформаційний підхід («знання заради знань»), який використовувався тривалий час у нашій країні, виявився неефективним у формуванні навичок здорового способу життя. Наслідок – учні, студенти не завжди мають об'єктивне уявлення про здоров'я як ціннісну категорію, а головне – в них не формуються вміння збереження власного здоров'я.

Сучасна українська освіта ґрунтується на компетентнісному підході [3], який базується на основі формування та розвитку життєвих навичок, сприяє формуванню усвідомлених

поведінкових реакцій, що дозволяли б успішно розв'язувати в тому числі завдання самозахисту від ризикової поведінки, долання життєвих труднощів, повсякденних проблем та інших питань, що розкриваються у змісті того чи іншого навчального предмета [5]. На цих же принципах має вибудовуватися й система виховної роботи [1].

Отже, виходячи із сучасних тенденцій розвитку педагогічної науки, виховання валеологічних цінностей має базуватися на методиці освіти на основі життєвих навичок і поєднувати набуття необхідних знань та умінь, вироблення певного ставлення та на цій базі формувати конкретні навички позитивної поведінки, збереження та зміцнення здоров'я.

Як доводить проведене нами дослідження за результатами проекту «Школа проти СНІД» (автори: Т. Воронцова, В. Пономаренко), який вже понад 10 років реалізується у навчальних закладах України (10-11 класи загальноосвітніх навчальних закладів, професійно-технічні училища, вищі навчальні заклади I-II рівнів акредитації) за підтримки Міністерства освіти і науки України, застосування у навчальних закладах методики освіти на основі життєвих навичок дає високі результати у вихованні валеологічних цінностей, формуванні здоров'язбережної компетентності учнів [2]. Саме тому зазначену методику можливо рекомендувати як основу виховання валеологічних цінностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виховання громадянина в аграрному вищому навчальному закладі. Сопівник Р.В., Сопівник І.В., Лисенко В.П. - К.: Видавничий центр НАУ, 2007. – 217 с.
2. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. Школа проти СНІДу. Профілактика ризикованої поведінки: Посібник для вчителя. – К.: Алатон, 2004. – 256 с.
3. Державний стандарт базової та повної загальної середньої освіти. (постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти») – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/1392-2011-p>
4. Доповідь ВООЗ «Про стан охорони здоров'я в Європі. 2015. Цільові орієнтири і більш широкі перспективи – нові рубежі в роботі з фактологічними даними. Основні положення».
5. Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. Колективна монографія. Бібік Н.М., Ващенко Л.С., Локшина О.І., Овчарук О.В., Парашенко Л.І., Пометун О.І., Савченко О.Я., Трубачева С.Є. – К.: «К.І.С.», 2004, 172 с.
6. Сайт Міністерства охорони здоров'я України(<http://www.moz.gov.ua/>).

УДК 379.8-053.81:614ЖИВОРАС
Станіслав Михайлович,
кандидат історичних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)

РОЛЬ МОЛОДІЖНОГО ТУРИЗМУ У ФОРМУВАННІ ДУХОВНИХ МОТИВАЦІЙ ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

За даними щорічних звітів ПРООН про індекс розвитку людського потенціалу, у 2014 р. Україна посідала 83-місце у світі за рівнем людського розвитку (між іншим, у 2004 р. – 70-е місце). За критеріями індексу в нашій країні кращий стан справ був з освітою, помітно гірші зі здоров'ям та довголіттям, а найгірший стан з рівнем життя (економічним розвитком). У 2004 р. 31,8% українців віддали перевагу можливості забезпечити дітям хорошу освіту, тоді як 1,7% – вести здоровий спосіб життя [1].

У незалежній Україні прийняті базові закони та державні програми: Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації» (1998), Міжгалузева комплексна програма «Здоров'я нації» (2002), Державна програма «Репродуктивне здоров'я нації» (2006), що регламентують і визначають зміст державної політики з питань зміцнення та

розвитку здоров'я дітей та молоді. У «Національній доктрині розвитку освіти» (2002) пропаганда здорового способу життя визнається як один із пріоритетних напрямків державної політики щодо розвитку освіти [2].

Поняття здорового способу життя – це не тільки конкретні форми життєдіяльності, але й система ціннісних орієнтацій, інтересів, моральних установок, потреб, мотивів, цінностей та об'єктивних суспільних умов, спрямованих на оздоровлення людини.

Ціннісні орієнтації молоді формуються у процесі виховання та навчання. Заняття з виховання фізичної культури є важливим компонентом навчального процесу. Основна мета фізичного виховання учнів та студентів у навчальних закладах – зміцнення здоров'я, сприяння гармонійному фізичному розвитку, підтримування високої працездатності протягом усього періоду навчання. Проте, було б помилково зосереджувати всю увагу тільки на розвитку фізичної культури і не використовувати інші підходи до формування здорового способу життя у молодого покоління.

Серед ціннісних орієнтацій, які сприяють розвитку мотивацій до турботи про власне здоров'я, важливе місце повинне зайняти живе спілкування з природою. Природа – це унікальне джерело емоційного та духовного виховання, і живе спілкування з природою сприяє формуванню мотивацій до здорового способу життя у молоді. Спостереження природних ландшафтів впливає на послаблення стресового стану, зближує людину із природним середовищем, залишає у її свідомості відчуття гармонії.

Дієвим засобом, що забезпечує можливість довготривалого перебування у природному середовищі виступає туризм. Туризм –

одна з найпопулярніших форм активного відпочинку, яка поєднується з активним пізнанням навколишнього світу. Позитивною функцією туризму є те, що він сприяє фізичному, психологічному та моральному вихованню молоді. Види туризму дуже різноманітні: походи та подорожі, піші і транспортні екскурсії, заняття в гуртках, секціях, клубах, туристські злети, збори, різні види туристських змагань, туристичні табори.

Участь у поході допомагає виробленню таких якостей, як витривалість, сила, спритність,

швидкість. Споглядання краси природного ландшафту, різнобарв'я рослин і різноманіття тварин стимулює життєвий тонус і заспокоює нервову систему, позитивно впливає на фізичний і емоційний стан людини. Особливі умови туристичного походу сприяють вихованню таких моральних якостей, як взаємопідтримка, взаємодопомога, організованість і дисципліна, принциповість, чуйність й увага до друзів, сміливість і мужність, почуття боргу і відповідальності [3, с. 124].

Сучасний молодіжний туризм представляють наступні основні види: пішохідний, лижний, водний, гірський, велосипедний тощо. Таке різноманіття форм організації раціонального дозвілля і активного відпочинку є підґрунтям для врахування індивідуальних потреб туристів і визначає масовий характер молодіжного туризму.

Крім таких традиційних форм, як спортивний і краєзнавчий туризм, у сучасної молоді все більшої популярності набуває екологічний туризм. Основними цілями екотуризму при цьому виступають: екологічна освіта, вироблення етичних норм поведінки в природному середовищі, відновлення духовних і фізичних сил людини, забезпечення повноцінного відпочинку в умовах природного середовища [4].

Отже, саме в молоді роки у людини виробляється індивідуальний стиль проведення дозвілля і відпочинку, накопичується перший досвід організації вільного часу, виникає прихильність до тих чи інших занять. Тому, для молоді туризм – це форма активного відпочинку, яка робить дозвілля цікавим, різноманітним і пізнавальним. Таке проведення вільного часу впливає на визначення особистого стилю життя у майбутньому, залучає до

певних життєвих цінностей і формує позитивне ставлення до власного здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаца О. О., Змішов А. О. Перспективи туризму як засобу розвитку здоров'я та безпеки суспільства // <http://consultcom.kiev.ua/journal.htm>; Індекс розвитку людського потенціалу 2013 (рейтинг України) // <http://infolight.org.ua/content/indeks-rozvitku-lyudskogo-potencialu-2013-reyting-ukrayini>; Індекс розвитку людського потенціалу – 2014 // <http://www.rate1.com.ua/ua/ekonomika/finans/3009/>
2. Про Національну доктрину розвитку освіти. Указ Президента України, 17 квітня 2002 р. № 347/2002 // <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Вакуленко О. В. Взаємозв'язок здорового способу життя та процесу соціалізації особистості // Український соціум. – 2003. – № 1 (2). – С. 123 – 128.
4. Кобеньок Г. В., Козиненко І. І. Вплив туризму на формування мотивацій до здорового способу життя учнівської та студентської молоді // http://elibrary.kubg.edu.ua/1361/1/H_Kobenek_I_Kozinenko_2VCHU_IS_IPSP.pdf

УДК 378.4 ЖУРАВСЬКА Ніна Станіславівна,
доктор педагогічних наук, професор,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ ВИШІВ : ДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Як свідчить світова практика, нині суспільство занепокоєне складною екологічною ситуацією, низьким рівнем культури, інтенсифікацією освітнього процесу, спрямованого переважно на інтелектуальний розвиток особистості, що породжує негативний вплив організації освітнього процесу у вишах на здоров'я студентів. Молодь є недостатньо освіченою в питаннях власного здоров'я, не дбає про своє здоров'я та майже не дотримується здорового способу життя, що призводить до дисгармонії та погіршення здоров'я молодих людей (В. Бобрицька, Н. Завидівська, Б. Зисманов та ін.) [4]. У сучасних ринкових умовах успіх самореалізації в професійній діяльності та конкурентоздатність залежать не лише від фахової обізнаності, а й від психічного, духовного, соціального та фізичного стану, належного світоглядного ставлення до свого здоров'я як до надважливої цінності людини. Зазначена проблема потребує зміни мислення й поведінки майже кожного з членів суспільства та високого рівня культури молодої людини, що актуалізує питання про формування духовних потреб і навичок здорового способу життя студентів [3, с. 65-70].

Як зазначають дослідники, формування здорового способу життя включає в себе три основні цілі: глобальну – забезпечення фізичного та психічного здоров'я підростаючого покоління; дидактичну – оволодіння студентами необхідними знаннями в галузі охорони здоров'я, прищеплення умінь і навичок; методичну – знання фізіологічних основ життєдіяльності людини, правил особистої гігієни, профілактики соматичних хвороб, психічних розладів, інфекцій, а також знання про шкідливість психотропних речовин [4].

Основними причинами низького рівня сформованості духовних потреб молоді у збереженні власного здоров'я у структурі цілісного освітнього процесу ВНЗ є: відсутність ціннісного ставлення молоді до здоров'я, брак заходів зі стимулювання здоров'язбережувальної діяльності студентів, недостатня рухова активність, низький рівень здоров'язбережувальної компетентності та відсутність знань, умінь і навичок саморегуляції стану здоров'я [1, с. 90-95].

Відповідно до концепції відомого канадського соціолога та культуролога Г. Маклуена, ера мас-медіа й електронної інформації радикально змінює як життя людини,

так і її саму. Сучасні ЗМІ як складова масової культури скорочують на планеті простір і час, знищують національні кордони, пов'язуючи в єдину мережу найвіддаленіші куточки світу [2, с. 24-25]. Саме через ЗМІ серед різних категорій населення (читачів, слухачів, глядачів) пропагуються певні ціннісні установки, світоглядні стереотипи та моделі поведінки, унаслідок чого спільні смаки та форми «культурного споживання» поширюються як серед привілейованих, так і малозабезпечених категорій населення. З огляду на це, у змаганні за культуру мас-медіа перебувають практично поза конкуренцією. Інформаційні засоби формування основ здорового способу життя різні, але насамперед це – телебачення, радіо та преса.

Важливою складовою у формуванні здорового способу життя студентів вишів є реалізація викладачами виховної мети, зокрема: оволодіння студентами необхідними знаннями в галузі охорони здоров'я, прищеплення умінь і навичок. З метою посилення розвивального ефекту виховного середовища вишів воно повинно, за З. Курлянд, забезпечувати комплекс можливостей для саморозвитку всіх суб'єктів освітнього процесу. Такий комплекс містить структурні компоненти, які можна проектувати, моделювати й проводити їх експертизу. «Це приміщення для занять, що вможливорює різноманітність просторових умов, які сприяють здоров'язбереженню, зв'язок їхніх функційних зон, гнучкість, керованість, індивідуалізацію, тобто це просторові умови й предметні засоби, сукупність яких надає змогу суб'єктам взаємодії виконувати певні просторові дії, а також регулювати свою поведінку, спрямовуючи її на збереження власного здоров'я; здоров'язбережувальний соціальний компонент, що забезпечує взаєморозуміння й задоволеність усіх суб'єктів міжособистісними взаєминами, зокрема, рольовими функціями та повагою один до одного; переважно позитивний настрій усіх суб'єктів, що оптимізує збереження психологічного здоров'я, тобто він пов'язаний із регуляцією та саморегуляцією пізнавальної, емоційної й особистісної активності студентів, адаптацією до умов навчання, а потім – до умов майбутньої професії, психодідактичний, або ж технологічний, компонент (зміст і методи навчання, зумовлені психологічними цілями побудови здоров'язбережувального освітнього процесу, що забезпечують відповідність цілей навчання його змістові й методам, психологічним, гендерним і віковим особливостям розвитку майбутніх фахівців)» [4].

Отже, провідна роль у формуванні здорового способу життя студентів вишів належить працівникам системи освіти, які повинні здійснювати пропаганду знань та формувати у студентів духовні потреби збереження здорового способу життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Башавець Н. А. Аналіз стану здоров'я майбутніх фахівців різних профільних вищих навчальних закладів м. Одеси за 2007–2010 роки / Н. А. Башавець // Наука і освіта ПНЦ НАПН України. – 2010. – № 4-5. – С. 90-95.
2. Москалик С. Сучасні педагогічні технології у навчанні здорового способу життя / С. Москалик. – Психолог (Шкільний світ): журнал. – 2007. – Луганськ. – С. 24-25.
3. Журавська Н.С. Особливості організації науково-дослідної роботи в процесі професійної підготовки майбутніх педагогів // Мистецька освіта: проблеми і перспективи розвитку в контексті європейської інтеграції : Зб.матер. Всеукраїнської наук.- практич. конф. : Житомир, 2016. - С. 65-70.
4. Швець Н.А. Формування духовної потреби здорового способу життя студентів як пріоритетного напрямку суспільства. - [Електронний ресурс].- Режимдоступу: <http://eprints.oa.edu.ua/2511/1/42.pdf>

УДК 39 (09)ЗАЙЧЕНКО Іван Васильович,
доктор педагогічних наук, професор,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
(м. Київ, Україна)

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ВИЩИХ ПОТРЕБ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ Г. ВАЩЕНКА

Г. Ващенко відзначав, що завдання, які ставить перед собою людина, можуть бути різні з погляду їх обсягу й моральних цінностей. Однак, тільки на основі високих ідеалів може утворитись міцна, суцільна особистість. Отже, коли ми хочемо виховати в українській молоді міцну волю й суцільність характеру, треба, перш за все, прищепити їй прагнення до високої мети, що об'єднувала б увесь український народ. Такою метою є благо і щастя Батьківщини [1, с. 174].

Вищими потребами української молоді є Служба Богові й Батьківщині. Благо Батьківщини є: державна незалежність, об'єднання всіх українців в єдину державу, справедливий державний і соціальний устрій, високий рівень народного господарства й справедлива організація його, розквіт духової культури: науки, мистецтва, освіти, високий релігійно-моральний рівень і високий рівень здоров'я українського народу [Там само, с. 174].

Служба Богу й Батьківщині, як основна життєва мета української молоді, визначає й риси волі і характеру, що потрібні для досягнення цієї мети.

На перше місце серед усіх рис Г. Ващенко ставить ідеалістично-релігійний світогляд [3, с. 263]. Друга риса, яку треба виховувати у нашої молоді – любов до Батьківщини. Вона логічно виникає з основної мети, що мусить бути стрижнем характеру української молоді й органічно пов'язана з любов'ю до бога і християнською релігійністю. Любити свою батьківщину означає любити свій народ, рідну природу, шанувати кращі народні традиції, берегти честь Батьківщини, самовіддано працювати для її добра, бути готовим боронити її від ворогів і, коли цього потребуватимуть обставини, бути навіть готовим покласти за неї своє життя [3, с. 264]. Із любові до Бога й Батьківщини виникають інші риси і, в першу чергу, висока й безкомпромісна принциповість. Принциповість органічно пов'язана з мужністю. Іноді мужність підноситься до рівня справжнього героїства. [3, с. 265]. Героями називають тих людей, що цілком віддаються якійсь високій ідеї і здатні жертвувати для здійснення її своїм життям [4, с. 31].

З принциповістю пов'язана й чесність в її найрізноманітніших формах: у виконанні громадських обов'язків, родинні обов'язки, твердість у своєму слові. Альтруїзм і солідарність, щира товарищескість, чемність, пошана до інших, витриманість у виразах і поведінці. Дуже важлива риса це – дисциплінованість, яка потрібна у збройній боротьбі, в умовах мирного суспільного життя: в праці громадських і державних установ, у торгівлі, у спорті й іграх, в особистому житті людини, в її особистій праці, в образі життя і т. ін. [3, с. 266 – 267].

У молоді треба виховувати наполегливість у праці, у досягненні наперед поставленої мети, терпеливість, життєрадісність, здоровий оптимізм, вміння володіти собою і не приходити в розпач при невдачах; рішучість, а разом з тим, здібність наперед обдумувати свої вчинки, щоб уникнути помилок, які можуть бути й непоправні [3, с. 267 – 268].

Всі системи етики, особливо ті з них, що побудовані на релігійних засадах, вимагають від дітей пошани до батьків, а від молоді взагалі пошани до старших. Тому одним із важливих завдань виховання української молоді є виховання у неї пошани до батьків і старших людей, бо без цього не може бути ладу ні в родині, ні в суспільстві [3, с. 268].

Дуже важливою і бажаною рисою людини є стриманість у статевому житті й фізичних насолодах. Якраз у цих рисах вдачі особливо виявляється сила волі людини, панування духа над тілом. Тому статєва стриманість і чистота, невживання алкоголю, поміркованість і унормованість у їжі, сні і т. ін. – це все риси, що їх неодмінно треба виховувати в української

молоді [3, с. 268].

Надзвичайно важливим є питання про гідність – особистісну й національну. В розумінні особистої гідності існує певна градація, що залежить від рівня інтелектуального й морального розвитку людини. На вищому моральному ступені стоять ті, що гідність вбачають у високих моральних якостях, як-от правдивість, чесність, принциповість, служіння якійсь високій ідеї: Батьківщині, правді, красі.

Люди, що вбачають свою гідність у матеріальних благах, у високому службовому становищі, в титулах – звичайно, з погордою ставляться до тих, хто з цього погляду стоїть нижче за них. Особливо це стосується тих людей, які стали багатими або вибилися на високе становище, як кажуть, “з низів”. Вони все своє життя прагнули високого становища, вбачали в ньому найвище благо, і коли досягли його, то намагаються на кожному кроці підкреслити свою вищість. Така риса в суспільстві має назву пихи і в багатьох випадках викликає до себе відразу. Іноді вона набуває характеру хвороби, що зветься “манія грандіоза” [4, с. 28 – 29].

Люди, заражені пихою, рідко коли відзначаються високим інтелектуальним рівнем. Вони занадто егоцентричні й упевнені в собі, багато зосереджують уваги на своїй особі; таким людям невласлива самокритичність, вони надто критично ставляться до інших і нездібні до глибокої критики своїх думок і вчинків [4, с. 29].

Повною протилежністю до цих людей є люди, що свою гідність вбачають у високих моральних якостях і в служінні високим ідеям. Шануючи власну гідність, вони шанують і гідність інших людей. Захоплення певною високою ідеєю усуває у них егоцентризм і дає можливість критично ставитись до власних учинків і думок. Звідси – щира скромність і простота у ставленні до інших і здібність об’єктивно вирішувати теоретичні й практичні проблеми, здібність вірно й глибоко розуміти інших людей і входити в їхнє становище. Але простоту й скромність таких людей не можна змішувати з рабським приниженням, а тим більше – з підлабузництвом. Навпаки, ставлячись з пошаною до інших людей, незалежно від їх матеріального й службового стану, вони підносять гідність людини як такої. Прикладів такої шляхетної простоти історія України подає багато.

Розуміння особистої гідності значною мірою залежить від світогляду людини. За переконанням Г. Ващенко, “на ґрунті матеріалістичного світогляду може розвинутиись тільки той тип гідності, що зветься пихою, бо цей світогляд не визнає у людини будь-яких вищих духовних якостей. Тому серед визначних комуністичних діячів ми не знаємо жодної людини, що володіла б справжньою людською гідністю. Навпаки, християнство з його вченням про людину як образ і подобу Божу, з проповіддю любові до Бога і ближнього, з осудом гордості як джерела зла, стає за основу справжньої людської гідності” [4, с. 29].

З особистою гідністю міцно пов’язана гідність національна, яка найперше виявляється у любові до своєї Батьківщини і в служінні їй. Кожен народ має право на самостійне державне існування, і коли він перебуває у неволі, проти цього протестує національна гідність людини і примушує її боротись за волю своєї Батьківщини. Так само національна гідність стимулює людину до жертвенної праці для свого народу. Нарешті, національна гідність виявляється у тому, що людина шанує честь свого народу і не дозволяє собі у своїй поведінці й діяльності нічого такого, що могло б заплямувати цю честь. Національна гідність вимагає пошани до інших народів і їхніх прав, слугує основою мирного співжиття і продуктивної співпраці окремих народів [4, с. 30].

Важливим завданням виховання української молоді Г. Ващенко вважав виховання у неї фізичного і психічного здоров’я. “Наше завдання, – писав він, – полягає в тому, щоб виховати людину міцну духом і тілом, але водночас таку, щоб у неї дух панував над тілом. У цьому основний сенс тіловиховання” [2, с. 301].

Тіловиховання не є окрема галузь формування людської особистості, а органічна частина його, нерозривно поєднана з вихованням розумовим, моральним і естетичним. Завданням тіловиховання є не тільки зміцнення здоров’я, розвиток м’язової сили і спритності, а й розвиток духовних сил людини: зміцнення її волі, вироблення витривалості, здібності керувати своїм тілом як знаряддям духу. Вихователі мусять бути знайомими з

історією й досвідом тіловиховання у різних народів і в критичному осмисленні використовувати кращі його здобутки. У процесі виховання тіла й духу молоді необхідно брати до уваги і використовувати найновіші наукові досягнення у галузі медицини і психології.

Тіловиховання має бути органічно поєднане з самовихованням. Це означає, що а) вихованець сам розуміє потребу і сенс самовиховання; б) він розуміє завдання, які стоять перед українським народом і усвідомлює свої обов'язки перед ним, в) він не тільки ретельно й з охотою виконує накази керівників під час походів і гімнастичних вправ, а за певною системою сам займається тіло вихованням. Інакше тіловиховання може обернутися на муштру, а муштра, як відомо, не дає добрих наслідків у будь-якому вихованні молоді [2, с. 299].

Хоч душа і тіло різні субстанції, але між ними існує зв'язок: душа впливає на тіло і тіло впливає на душу. Хвора людина почуває і поводить себе інакше, ніж здорова; фізична втома негативно відображається на психічних процесах людини. З іншого боку спостерігаємо вплив душі на тіло. Неприємності, а особливо горе, пригнічують не тільки душевні, а й фізичні сили людини. Навпаки – радісний, бадьорий настрій підвищує фізичну енергію і працездатність людини, робить її відпорною на всякі хвороби [2, с. 300].

Отже, робить висновок Г. Ващенко, так чи інакше вдача людини з погляду відношень між душею і тілом залежить не стільки від успадкованих її властивостей, скільки від виховання й самовиховання. Інакше кажучи, все залежить від того, яким шляхом і як саме спрямовується життя людини [2, с. 301].

ЛІТЕРАТУРА

1. Ващенко, Григорій. Виховний ідеал / Ващенко Григорій. – Полтава: Ред. газ. “Полтавський вісник”, 1994. – 191 с.
2. Ващенко Григорій. Твори. Том 4. Праці з педагогіки та психології / Ващенко Григорій. – К.: “Школяр” – “Фада” ЛТД, 2000. – 416 с.
3. Григорій Ващенко. Виховання волі і характеру – підручник для педагогів / Григорій Ващенко. – Київ, видавництво “Школяр”, 1999. – 385 с.
4. Григорій Ващенко. Твори Т. 5. Хвороби в галузі національної пам'яті / Григорій Ващенко. – К.: Видавництво “Школяр” – “Фада” ЛТД, 2003. – 336 с.

УДК 39+615.32:613.8(477) ІСАКОВА Наталія Петрівна,
кандидат історичних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)

УКРАЇНСЬКА ФІТОЕТНОЛОГІЯ ТА ФІТОТЕРАПІЯ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ (НА ПРИКЛАДІ ЛІКАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Є.С. ТОВСТУХИ)

Щоб вижити у складному і проблематичному світі, треба мати здорових батьків і народитися здоровими. Адже здоров'я – не лише фізичний комфорт тіла й душі, а й снага для праці, щоденної науки життя та буття. Здоров'я не можна відмежувати від загальної культури етносу. «Культура етносу оцінюється як багатовекторна і щонайширша галузь. Це і облаштування житла, основи раціонального харчування, здоровий спосіб життя, праця над підвалинами створення нової родини, догляд за недужим, світ фітоетнології, народної медицини та фітотерапії»[4, с. 22].

Історія народної та наукової медицини свідчить про те, що сучасна наукова медицина сформувалася із народних методів. Історію медицини можна розділити на інстинктивну, магічну, духовну, народну, практичну і наукову. Досвід лікування рослинами переходив від

покоління до покоління протягом тисячоліть. Багато засобів, що застосовувалися ще понад 4 тис. років тому, дійшли до нас у народній медицині, а багато з них використовує й офіційна медицина.

Лікар від Бога, енциклопедично втаємничений у царство трав, котрі він усе життя вивчає, добирає, вирощує, замовляє їх людям на добро та здоров'я, Євген Степанович Товстуха працює на здоров'я української нації і всіх людей на землі. За особистий видатний внесок у прогрес світової фітоетнологічної науки Американський біографічний інститут визнав ученого «Людиною 2000 року».

Народна медицина праукраїнців та українців – фітоетнологія та фітотерапія, як стверджує Є.С.Товстуха, нагромадила впродовж тисячоліть величезний пласт і комплекс прагматичних знань, духовних досягнень у різногалузевому мистецтві та звичаєвому праві. «Вони збагачували і збагачують життя народу раціональним досвідом поколінь, культурою виробництва, щоденною височиною святкового та ритуального побуту, сонячних звичаїв. Оздоровляють особливим мистецтвом, маючи всеохоплюючий вплив на тіло і душу людини. Для здоров'я, щастя, оптимізму, світлої долі далеких і близьких поколінь та епох»[4, с. 11].

Фітоетнологія українців – це розмаїта висока етнічна матеріальна, духовна та лікувально-гігієнічна культура праукраїнців та українців, найактуальніша глибинно-народна наука здоров'я і для здоров'я сьогодення та майбутніх поколінь і епох.

В жодній країні світу не знайдеться таких давніх і надійних лікувальних засобів живої природи, які нагромадила впродовж тисячоліть етнічна медицина українців. «З цих сивочолих інтелектуальних та ритуальних потоків автохтонів, а пізніше – праукраїнців та українців, постають фітоетнологія та давня і новітня фітотерапія»[3, с. 430]. Основна категорія української генетичної пам'яті постає з правічного внутрішнього буття людини. Віру Правди, віру Звичаїв, Божественні ритми Природи, як вважає Є.С. Товстуха, сучасному поколінню нашої землі повертають фітоетнологія та новітня фітотерапія остаточно і на Вічні Часи.

«Наша родюча і особлива земля, тримаючись у безодні світу, із волі могутнього Вселенського Розуму, народила (започаткувала) все живе і ... нас з вами. Людина користувалася дарунками природи, предметами мистецтва живої природи і тими, які вона готувала і виготовляла до окремих свят Сонячного Кола і родинних урочистостей: народження дитини, парубоцьких та дівочих посвят, весілля, пошанування видатних людей та справжніх героїв. Вона творила щоденну їжу та напої. І святу, священну, ритуальну. До свят та пошанування, як окремих видатних людей, так і богів» [5, с. 6]. Наші прашури навчалися готувати страви спочатку як ужиткові (щоденні харчові продукти). А згодом, як ліки, обереги, фітозасоби. І рослини, що вже у процесі тривалого і спадкоємного вивчення, ставали рослинами-ліками, закарбувалися у словесних та образотворчих символах: калина, материнка, шавлія, яглиця, айстра степова, верба тощо. Вони несли силу, вітамінну міць, ставали оберегами. Наріжна полівітамінна страва-оберіг – український борщ, кутя, гречана каша з стеблами гравілату міського, медунки лікарської, талабану польового, яглиці тощо[2, с. 16].

Правічний наш етнос не зник безслідно, не розвіявся як дим, а зберігся і ущільнився від розпорошення, завдячуючи глибинному звичаєвому праву, науці і культурі далеких чи близьких спадкоємних поколінь, носіїв інтелектуального, культурного і генетичного коду, переконливо доводить учений. Загроза життю і буттю нагально примушувала наших далеких прашурів шукати особливого порятунку: надійної фіксації у передачі спадкоємної інформації нащадкам. Спочатку закодовано – прості і складні символи (Мізинська археологічна культура та трипільська цивілізація). Згодом художньо-умотивована і глибока галузь – писанкарство – , потім замовляння Природи і Людини. І уже у новому тисячолітті знайшли, вивчаємо та розшифровуємо святе Письмо українців – “Велесову книгу”.

Наше завдання краплина за краплиною реконструювати, відновлювати та повертати українському народові ті далекі і близькі підвалини етнічної ужиткової культури, які зберігались і збереглися у пам'яті численних поколінь, а також у записях народознавців та

лікарів. І уже на новому етапі державності утверджувати і пропагувати фітоетнологію та фітотерапію як традиційні галузі глибинного народознавства, лікувально-гігієнічних традицій[1, с. 8]. Дослідження набутоків минулих епох, які не старіють, оновлюються у фокусі наших найсучасніших знань і набувають новітніх окреслень та найдоцільніших застосувань у третьому тисячолітті — головне завдання нинішнього і прийдешніх поколінь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гродзінський А.М. Лікарські рослини: Енциклопедичний довідник/А.М.Гродзінський. — К.: Видавництво Українська радянська енциклопедія ім. М.П.Бажана, 1992. — 544 с.
2. Скворцов А.К. Гербарий. Пособие по методике и технике/А.К.Скворцов. — М.: Наука, 1977. — 199 с.
3. Товстуха Є.С. Новітня фітотерапія/Є.С.Товстуха — К.: Українська академія оригінальних ідей, 2003. — 478 с.
4. Товстуха Є.С. Ужиткова культура етносу/Є.С.Товстуха. - К.: Українська академія оригінальних ідей, 2004. — 318 с.
5. Товстуха Є.С. Фітоетнологія українців/Є.С.Товстуха. - К.: Українська академія оригінальних ідей, 2002. — 351 с.

УДК 613:378.03КАНШЕВСЬКА Любов Вікторівна,
доктор педагогічних наук, професор;
професор кафедри педагогіки
Національного університету біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗДОРОВ'Я У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ПОЗААУДИТОРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Погіршення здоров'я молодого покоління зумовлено цілою низкою об'єктивних причин: зниження матеріального добробуту значної частини населення, погіршення екологічної ситуації, поширення серед молоді шкідливих звичок, відсутністю сформованої системи культури здоров'я в суспільстві.

Встановлено, що до 70 % студентів вищих навчальних закладів практично не використовують у своїй життєдіяльності або використовують неефективно такі важливі компоненти здорового способу життя, як: раціональна праця, раціональне харчування, раціональна рухова активність, відмова від шкідливих звичок, а це суттєво знижує резервні можливості їх організму (Р. Раєвський, С. Канішевський та інші).

Аналіз наукової літератури дозволяє уточнити визначення феномена «ціннісне ставлення до здоров'я» як цілісної системи індивідуальних, вибіркового зв'язків особистості з різними явищами та предметами оточуючого середовища, що знаходить прояви у практичній життєдіяльності, емоціях і оцінках здоров'я.

Формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентської молоді розглядається як створення системи виховання, яке забезпечує усвідомлення цінності здоров'я в житті людини і формує переконання у необхідності планомірно підтримувати і зберігати його для загального розвитку особистості шляхом дотримання здорового способу життя [1, с. 166].

Одним із чинників формування у студентської молоді ціннісного ставлення до здоров'я є позааудиторна діяльність.

Позааудиторна діяльність — це система спеціально організованих заходів, невід'ємна складова навчально-виховного процесу вищого навчального закладу, що реалізується з метою створення умов для інтелектуального, духовного, естетичного, етичного розвитку

студентів, їхньої самореалізації, задоволення потреб у вияві здібностей і нахилів, цілеспрямованої організації їхнього дозвілля, максимального задоволення пізнавальних і соціокультурних потреб [2, с. 65].

Шляхами формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентської молоді є:

1. Залучення студентської молоді до фізкультурно-спортивної діяльності (відвідування спортивних гуртків, секцій, участь у спортивних змаганнях, заняття спортом поза ВНЗ, спортивний історико-культурний туризм, професійний спорт та інші).

2. Засвоєння студентами філософської, методологічної, теоретичної інформації в галузі формування, збереження і зміцнення здоров'я.

3. Оволодіння студентською молоддю способами використання одержаної інформації для правильного вибору оздоровчих систем і практик у сфері збереження і зміцнення здоров'я.

4. Поглиблення знань про взаємозв'язки фізичного, психічного і соціального здоров'я; усвідомлення здоров'я як здатності до самозбереження.

5. Формування цінності здорового способу життя, сталої мотивації на дотримання його норм; вміння будувати і реалізовувати індивідуальну програму збереження і зміцнення здоров'я.

6. Дотримання рухового режиму, режиму дня, особистої гігієни.

7. Раціональне харчування; оптимальний режим праці та відпочинку.

8. Формування впевненості у собі, підвищення самооцінки; формування вміння попереджати і вирішувати конфлікти.

9. Дотримання культури спілкування; культури сексуальної поведінки.

10. Навчання способів профілактики шкідливих звичок (тютюнопаління, вживання алкоголю, наркотичних, токсичних речовин); самозбереження здоров'я.

11. Формування вміння вести постійний контроль за станом свого організму.

12. Оволодіння способами використання одержаної інформації для правильного вибору оздоровчих систем і практик у сфері збереження і зміцнення здоров'я.

13. Використання активних, інтерактивних форм і методів, що зорієнтовані на особистісний розвиток і саморозвиток кожного учасника освітнього процесу, вироблення творчого підходу до проблем, пов'язаних з формуванням ціннісного ставлення до здоров'я (експромт-диспути, лекції-діалоги, дискусії, мозковий штурм, імітаційні та рольові ігри, тренінги, виконання навчальних проєктів, конкурси студентських ідей, робота в малих групах тощо).

14. Підготовка кураторів академічних груп до формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентів ВНЗ.

Подальшого вивчення потребує питання вивчення стану сформованості ціннісного ставлення до здоров'я у студентської молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Підготовкаучнів інтернатних закладів до життєдіяльності у відкритому суспільстві : навч.-метод. посібник / [Л. В. Канішевська, Л. В. Кузьменко, С. О. Свириденко та інші]. – Кіровоград : Імекс – ЛТД, 2013. – 336 с.

2. Пернарівська Т. П. Формування у студентів готовності до гармонізації міжособистісних відносин у позааудиторній діяльності : дис...канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Пернарівська Тетяна Петрівна. – К., 2015. – 236 с.

МОНІТОРИНГ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ОРГАНІЗМУ КОНТРОЛЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сьогодні світовій охороні здоров'я спостерігаються тенденції переходу від системи, орієнтованої на лікування захворювань, до здоров'яцентричної системи охорони здоров'я, що базується на пріоритеті здорового способу життя і направлена на профілактику захворювань та збереження здоров'я людини.

Одним з найбільш перспективних напрямів сучасної медичної науки, яка в змозі забезпечити людині весь діапазон збереження здоров'я від профілактики та оздоровлення до діагностики, лікування та реабілітації, є інформаційна медицина. Наукові експериментальні та клінічні дослідження підтверджують важливу роль внутрішніх електричних полів в процесах життєдіяльності організму і дозволяють зробити висновок про їх високу інформативність та можливість застосування з діагностичною і лікувальною метою. Сукупна інформаційна діяльність різних функціональних систем, в кожній із яких обмін інформації здійснюється на основі своїх специфічних інформаційних еквівалентів, складає загальне інформаційне середовище організму. Стан здоров'я людини відображає динамічний процес коливань безкінечно різноманітних реакцій організму, які підтримують процеси саморегуляції (гомеостазу).

Для оцінки функціонального стану організму використовували

Апаратно – Програмний Діагностичний Комплекс «InteraVectorBIOPSI-DiaCor», який дає можливість отримати оцінку індивідуальних механізмів інформаційної регуляції в динамічній послідовності, як на рівні цілісного організму, так і окремих органів і систем на клітинному рівні, динаміку функціонального стану організму, органів і систем, здійснювати моніторинг стану здоров'я та відслідковувати реакцію організму на запропоновані оздоровчі, профілактичні та лікувальні технології та їх ефективність. Особлива увага приділялась стану імунної системи, її реакції налюбий фактор впливу та прогнозування ймовірних результатів. Імунна система, як інтегративна та координуюча, стоїть на сторожі цілостності та біологічної індивідуальності організму. Це складна, тонко збалансована структура, яка постійно реагує на найрізноманітніші подразники, як зовнішні, так і внутрішні.

АПК «InteraVectorBIOPSI-DiaCor» дає обширну інформацію про імунну систему в характеристиці патфізіологічних показників вилючкової залози, селезінки, мигдаликів глоткового кільця, місцевого імунітету та токсичних навантажень на лімфатичну систему.

Ми відслідковували ефективність ендогенних імунотропних продуктів на прикладі факторів переносу Лоуренса або трансфер факторів. Це регуляторні олігопептиди класу цитокінів (сигнальні імуноактивні молекули - регулятори клітинного та гуморального імунітету). Будучи видонеспецифічними, вони проявляють універсальну ефективність незалежно від виду донора. Трансфер фактори не дають побічних ефектів та не мають протипоказань для застосування.

Фактори переносу є високоефективним засобом передачі імунної інформації від клітини до клітини всередині організму і являються елементами «пам'яті» імунної системи. Вони також допомагають імунній системі розпізнавати незнайомі їй антигени та «приймати рішення» про подальші дії. Позитивний вплив трансфер факторів як імунокоректорів пов'язаний з їх імуномодулюючим ефектом, перш за все впливом на клітинну ланку імунітету та гуморальну регуляцію.

Апаратно-програмний комплекс «InteraVectorBIOPSI-DiaCor» дозволяє контролювати реакцію органів та систем, а також всього організму, відслідковувати

ефективність оздоровчих технологій та за необхідності оперативно змінювати профілактично-оздоровчу тактику, тобто вести конструктивний діалог з організмом.

УДК 378.013.78-053/6(1-22)КОВАЛЬЧУК Тамара Іванівна,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки
та інформаційних технологій в освіті,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СІЛЬСЬКИХ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ВУЛИЧНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Здоров'я дітей та молоді є головною проблемою сучасного і майбутнього будь-якої країни. Молодь є найдорожчим репродуктивним, інтелектуальним, економічним, соціальним і культурним резервом держави. Не менш значущу роль відіграє й виховання здорових дівчат, підготовка їх до материнства. Поступове усвідомлення на державному рівні значущості профілактики, збереження, підтримки і відновлення здоров'я нації передбачає знаходження шляхів підвищення у молодого покоління усвідомлення цінності здоров'я, здорового способу життя. Нові засоби розвитку особистості, що розробляються у межах вивчення широкого кола соціально-педагогічних проблем, обґрунтування різних напрямів, видів, методів соціально-педагогічної діяльності, одним із яких є соціальна вулична робота, створюють широке поле для наукового пошуку у межах зазначеної проблематики.

Теоретико-методологічні засади проблеми здорового способу життя підлітків та умови їх оптимізації сформульовано у працях А. Здравомислова, І. Смирнова, Л. Суценко; питання формування здорового способу життя з медичних позицій розкрито в роботах М. Амосова, Н. Артамонова, А. Леонтєва, Ю. Лісіцина; психолого-педагогічні аспекти формування мотивації до здорового способу життя у підлітків розглянуто в дослідженнях Т. Бойченко, В. Вілюнас, С. Занюк, Т. Кудріної, В. Оржеховської. Теоретичні основи вуличної роботи представлені у роботах Т. Семигіної та І. Миговича, особливості вуличної роботи з дітьми, позбавленими батьківської опіки і піклування, вивчали А. Капська, Н. Комарова; Р. Вайнола, Т. Зайцевська висвітлювали методику організації та проведення вуличної роботи.

Сьогодні здоров'я є однією з основних суспільних й особистісних цінностей. Безсумнівно, тільки здорова людина з добрим самопочуттям, оптимізмом, психологічною стійкістю, високою розумовою й фізичною працездатністю здатна активно жити, успішно переборювати труднощі. За даними медичних досліджень, у сучасних школах лише 12-14% дітей практично здорові, 50% – мають функціональні відхилення, 35-40% дітей шкільного віку страждають на хронічні захворювання. Приблизно 88% школярів перебувають у стані різного ступеня психічного неблагополуччя. Збільшилась також кількість школярів, які мають кілька діагнозів: у 20% старшокласників їх п'ять або більше [3].

У сучасному розумінні здоровий спосіб життя – це система поведінки людини, яка охоплює культуру руху, харчування, взаємини, повноцінне сімейне життя, творчу активність, високоморальне ставлення до довкілля, інших людей і до самих себе; це захоплення, любов до рідних, а також бажання творити добро. Поняття здоров'я відображає якість пристосування організму до умов зовнішнього середовища і представляє підсумок процесу взаємодії людини й довкілля; сам стан здоров'я формується в результаті взаємодії зовнішніх (природних і соціальних) і внутрішніх (спадковість, стать, вік) чинників.

Сьогодні прийнято виділяти кілька компонентів (видів) здоров'я: соматичне, фізичне, психічне, моральне [2]. Більшість людей знають, що палити, пити і вживати наркотики шкідливо, проте багато дітей і дорослих зловживають цими шкідливими

звичками. Соціально-педагогічна робота з формування здорового способу життя ставить за мету досягти змін у поведінці, що є результатом різноманітних цілеспрямованих дій [1]. До заходів, які використовуються у соціально-педагогічній роботі, спрямованій на формування здорового способу життя, відноситься і вулична соціальна робота. Це інноваційний метод соціальної роботи, суть якого полягає в наданні соціальними службами послуг своїм клієнтам на вулиці. Робочими місцями вуличних соціальних працівників є вокзали, парки, дискотеки, заклади для проведення вільного часу. Вони працюють з родичами, педагогами, найближчим оточенням своїх клієнтів. Таким чином, створюються умови для підлітків, які не мають можливості або бажання офіційно звернутися за допомогою, скористатися послугами компетентного фахівця. До цільової групи вуличної соціальної роботи відносять також: дітей, які втекли з будинків-інтернатів, біженців з інших областей або країн, безробітну і бездомну молодь; молодих людей, схильних до протиправних дій тощо [4].

У сучасній практиці вуличної соціальної роботи використовуються такі організаційні групові та масові форми вуличної соціальної роботи: ігротеки, дискотеки, форум-театри, конкурси графіті, танцювальні конкурси, флеш-моби, конкурси театралізованих постановок, виставки малюнків, вікторини, квести, ігротеки, дискотеки, танцювальні конкурси, спортивні змагання.

Найбільш ефективна форма роботи з сільськими підлітками – групова. Група є відмінним медіумом, за допомогою якого можна побачити не тільки проблеми кожного її члена, але і можливості їхнього вирішення. Група дає додатковий досвід проведення вільного часу, участі у масових заходах, тобто формує додаткові соціальні навички. Групову роботу із сільськими підлітками з формування здорового способу життя можна організувати завдяки організації: спортивних заходів, неформальних зустрічей, позашкільної роботи, гуртків за інтересами, флеш-мобів, подорожей тощо.

Отже, вулична робота з дітьми – це прогресивна форма соціальної роботи, спрямована на профілактично-діагностичну, консультативну роботу, організацію змістовного пізнавального дозвілля та пропаганду здорового способу життя серед дітей та підлітків, які більшість свого часу проводять на вулиці; надання необхідної комплексної соціально-педагогічної, психологічної, юридичної допомоги безпритульним та бездоглядним дітям.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях : навч. посіб. / О. В. Безпалько. – К. : Логос, 2003. – 134 с.
2. Гушчін І. В. Право соціального забезпечення: підручник / І. В. Гушчін. – Мінськ : Амалфея, 2002. – 512 с.
3. Зимівець Н. В. Соціально-педагогічні технології формування відповідального ставлення до здоров'я в учнівській молоді: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Зимівець Наталія Володимирівна. – Луганськ, 2008. – 247 с.
4. Організація і технології соціальної роботи з дітьми вулиці / за ред. проф. А. Й. Капської. – К. : Інтернаціональний Союз. Ліга соціальних працівників України, 2003. – 260 с.

УДК 37.013.42:614КОРНІЄНКО Валерій Васильович,
*кандидат історичних наук,
директор середньої
загальноосвітньої школи № 67
(м. Київ, Україна)*

ШЛЯХИ СТВОРЕННЯ МОДЕЛІ ШКОЛИ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю

Головна цінність суспільства – життя й здоров'я людини. Здоров'я можна лише сформувати, здобути шляхом цілеспрямованої напруженої праці над собою і набуттям знань.

Діти – майбутнє кожної держави, перспективи її економічного, соціального та духовного розвитку. Завдання поліпшення здоров'я школярів не може бути розв'язане тільки зусиллями медиків. Здоров'я має бути одним із результатів освіти. Одне з основних завдань сучасного суспільства – створення такої освітньої системи, щоб не тільки виховувала освічену культурну людину, а й зберігала б та розвивала її здоров'я.

Аналіз становища здоров'я дітей у нашій країні підтверджує, що пошуки методів освіти і виховання, форм його організації щодо збереження та зміцнення здоров'я молодого покоління держави набувають особливого значення. Успішне досягнення цієї мети можливе тільки при методичній, комплексній і узгодженій роботі батьків, педагогів, лікарів, юристів і соціологів. Перехід на 12-річний термін навчання створює суттєві переваги для одержання учнями якісної освіти і збереження їх здоров'я, тобто до основної функції освіти – дати знання, приєднується оздоровча функція освіти.

Невідкладне розв'язання цієї проблеми найближчим часом — це створення шкіл сприяння здоров'ю та їх масовий розвиток в освітянській системі.

Завдання – знайти найкращий варіант організації навчально-виховного процесу із використанням усіх існуючих можливостей для підвищення результативності роботи школи. Програма розвитку школи передбачає перехід на більш високий рівень культури життєдіяльності школи та освітніх процесів у школі, збільшення якості навчання та виховання, гуманності, демократичності, культуроємності.

Школа сприяння здоров'ю забезпечує умови та механізм педагогічної ідеї навчального закладу щодо формування здоров'я, здійснює навчання і виховання в інтересах особи і суспільства, створює сприятливі умови для всебічного розвитку здорової особистості. Головною метою такого навчального закладу є формування і розвиток фізично, психічно, соціально і морально здорової особистості зі стійкими переконаннями та системою знань про здоров'я і здоровий спосіб життя, створення умов для збереження і зміцнення здоров'я, самоствердження, самодостатності та самореалізації в дорослому житті. Існують різні визначення здоров'я та підходи до його збереження та зміцнення в етнопедагогіці.

Керівництво таким навчальним закладом здійснює директор навчального закладу. Він є членом або головою постійно діючого органу самоврядування з проблем формування культури здоров'я учнів. Вищим колегіальним органом самоврядування є конференція, що скликається раз на рік.

З метою постійного контролю ведеться обов'язкова паспортизація стану здоров'я кожного учня та його індивідуальний щоденник здоров'я. Директор школи забезпечує дотримання вимог охорони життя і здоров'я учнів, створює необхідні умови для валеологічної освіти та виховання учнів, їх участі в оздоровчо-освітніх заходах у позаурочний час; забезпечує дотримання санітарно-гігієнічних норм і техніки безпеки, спрямовує діяльність педагогічного колективу на запобігання вживанню учнями алкоголю та наркотиків, іншим шкідливим звичкам для здоров'я, контролює організацію харчування і медичного обслуговування учнів, превентивні заходи проти вияву насильства. Режим роботи, час на активний відпочинок та харчування встановлюється відповідно до педагогічних та санітарно-гігієнічних вимог, погоджується з місцевими органами освіти і відповідними органами управління медичною галуззю, затверджується директором.

Школа сприяння здоров'ю має право укладати угоди про співробітництво, встановлювати прямі зв'язки з іншими навчальними закладами, підприємствами, організаціями і центрами системи освіти та охорони здоров'я, громадськими об'єднаннями міста, області, іншими країнами. Може брати участь у міжнародних програмах, проектах, учнівських та вчительських обмінах, здійснюючи відповідно до законодавства, зокрема Закону України «Про міжнародні договори України».

Одним із головних завдань розвитку школи є забезпечення та зміцнення здоров'я дітей. Реалізація цього завдання колективом СЗШ № 67 ґрунтується на розумінні здоров'я людини.

У школі у 21 класі навчається 593 учні. Педагогічний колектив налічує 42 вчителі та 12 осіб обслуговуючого персоналу.

Школа розташована у Солом'янському районі Києва, донедавна тут активно діяла промислова зона, тому спостерігається забруднення повітря. Така ситуація потребує активного формування в учнів здорового способу життя. Так виникла необхідність створення Школи сприяння здоров'ю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конвенція ООН про права дитини (витяг щодо прав дитини на здоров'я та освіту) // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
2. Конституція України // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/>.
3. Закон України «Про загальну середню освіту» // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/651-14>.
4. Указ Президента України «Про невідкладні додаткові заходи щодо зміцнення моральності у суспільстві та утвердження здорового способу життя» // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/258/2002>.
5. Концепція 12-річної середньої загальноосвітньої школи.
6. Новикова Л., Кулецька Н. Основи здоров'я // Шкільний світ. – К., 2016
7. Бенідіктова Л. Лікувальна фізкультура в школі // Шкільний світ. – К., 2016

УДК 37.013.

КОЧАРЯН Артур Борисович,

*кандидат педагогічних наук,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

БЕЗПЕКА ДІТЕЙ В ІНТЕРНЕТІ. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

В Україні кількість користувачів Інтернету щороку стрімко зростає. Так, згідно з показниками сайту Sputnikmedia.net, у січні 2006 року українська Інтернет-аудиторія складалася з 4 207 391 особи. А станом на квітень 2017 року за результатами Інтернет Асоціації України – вже 21 600 000 осіб.

Станом на 1 січня 2007 року, за повідомленням прес-служби департаменту зв'язку та інформатизації Міністерства транспорту та зв'язку, в Україні налічувалось 18,75% активних користувачів Інтернету від кількості жителів України. А станом на квітень 2017 – вже 61,4%.

Як свідчать результати дослідження Eurobarometer, проведеного у 2008 році у 27 країнах - членах ЄС, 75 відсотків дітей віком від шести до 17 років активно користуються Інтернетом.

Інше дослідження, яке було проведено в 2009 році в рамках проекту EUKidsOnline в Лондонському економічному інституті (LondonSchoolofEconomics). Згідно з цим дослідженням, у Великій Британії 77% родин використовують спеціальні програми, які фільтрують зміст Web-сторінок. 87% батьків проводять бесіди з дітьми щодо безпечного користування Інтернетом. Але одночасно дослідники констатують факт, що британські батьки не дуже занепокоєні переглядом дорослого контенту в мережі Інтернет дітьми.

За результатами дослідження Міddlсекського університету (Велика Британія, Лондон) у 2015 році, близько 53% дітей у 11-16 років бачили порнографічні сцени в інтернеті, причому 94% з них зіткнулися з ними до 14-ти років. Дослідники опитали 1001 дитину віком від 11 до 16 років і з'ясували, що серед 15-16-річних 65% бачили порнографію, а з 11-12-річних - 28%. Також стало зрозуміло, що найчастіше діти наштовхувалися на подібний матеріал випадково (28%), наприклад, у спливаючому рекламному вікні, а не шукали його навмисно (19%).

В Україні подібні дослідження розпочалися лише з 2009 року завдяки діяльності членів Коаліції за безпеку дітей в Інтернеті. Коаліція створена у 2008 році з ініціативи компанії «Майкрософт Україна». Дослідження проводилося Інститутом соціології НАН України за підтримки компанії «Київстар» у 2009 році в 11 містах України та полягало в

опитуванні 1200 респондентів (дітей та дорослих) щодо якісного та кількісного використання дітьми Інтернет-ресурсів. Отримані показники насторожують: переважна більшість вчителів, дітей і їхніх батьків не поінформовані про потенційні ризики для дітей в Інтернеті та про те, як їх уникнути. 22% дітей періодично потрапляють на сайти для дорослих. 28% дітей, побачивши в Інтернеті рекламу алкоголю або тютюну, хоч раз спробували їх купити, а 11% — намагалися купити наркотики. Понад 28% опитаних дітей готові переслати через Інтернет свої фотографії незнайомцям. 17% без коливань погоджуються повідомити інформацію про себе та свою родину: місце проживання, професію, графік роботи батьків. Для чого незнайомим людям може знадобитися така інформація, діти, як правило, не замислюються. Близько 14% опитаних час від часу відправляють платні SMS за бонуси в он-лайн-іграх, і лише дехто з них звертає увагу на вартість такої опції. При цьому 87% батьків вважають, що саме вони повинні навчати дітей правилам безпечного користування Інтернетом. Проте лише у 18% випадків дорослі перевіряють, які сайти відвідувала дитина.

В 2015 році науковцями Інституту соціальної та політичної психології було проведено дослідження «Нові небезпеки інтернету під час воєнних дій очима дітей». В рамках дослідження були проведені фокус-групові інтерв'ю з дітьми 12-15 років. Метою дослідження було з'ясувати, чи воєнні дії та їх висвітлення, зокрема в інтернеті, створюють нові небезпеки для дітей. Дослідники зазначають, що значний негативний вплив мають фейкові факти у свідомості дітей. Ризиком є також факт, що діти не довіряють джерелам інформації в Інтернеті.

В 2016 році Чернігівською обласною бібліотекою для дітей було реалізовано проект «Потенціал спільних зусиль дитячих, шкільних бібліотек, сім'ї у вирішенні проблеми Інтернет-безпеки для дітей». В рамках даного проекту було проведено опитування 1226 учнів 10-16 років та їх батьків. За результатами виявлено наступне: 97% опитаних респондентів мають власний персональний комп'ютер; 25% учнів використовують комп'ютер для виконання домашніх завдань; понад 50% респондентів використовують комп'ютер для розваг (спілкування, ігри, перегляд відео); 34% захоплюються комп'ютерними іграми; 20% захоплюються інтелектуальними комп'ютерними іграми; 81% опитаних батьків переконані, що робота в Інтернет позитивно впливає на розвиток їх дитини; 50% опитаних батьків зазначили, що контролюють перебування своїх дітей в мережі Інтернет.

Проведені дослідження констатують, що в більшості випадків діти набагато краще від батьків обізнані з можливостями використання і мобільного, і стаціонарного Інтернету. Існує суттєва різниця між тим, як діти насправді користуються Інтернетом, і тим, що про це відомо їхнім батькам: діти користуються ним частіше, аніж думають батьки, відвідують Інтернет-кафе, сайти для дорослих, грають в азартні ігри, витрачаючи реальні гроші; контактують з незнайомцями. Про все це в більшості випадків ані батьки, ані вчителі не знають, що свідчить про високий ступінь небезпеки для дітей. Нерідко користування Інтернетом вигідне і батькам, і вчителям.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конвенція про кіберзлочинність [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_575&chk=4/UMfPEGznhhqJg.ZilsJKtLHdlOUsFggkRbI1c. – Загол. з титулу екрана.
2. Кочарян А. Б., Гущина Н. І. Виховання культури користувача Інтернету. Безпека у всесвітній мережі. : Навчально-методичний посібник., Х., 2011. – 100с.
3. Кочарян А. Б. Використання безпечної електронної пошти в навчальному процесі / А. Б. Кочарян // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2012. - №8 (104). - С.24-27.

РОЛЬ ТА МІСЦЕ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ДІТЕЙ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Актуальність проблеми збереження та зміцнення здоров'я молоді набула державного значення, бо саме молодь, як перспективна частина суспільства, розбудовуватиме майбутнє. Проблема впровадження здорового способу життя в молодіжне середовище переходить до категорії таких, що визначають рівень національної безпеки держави.

Здоровий спосіб життя – це спосіб життя окремої людини, спрямований на профілактику хвороб і зміцнення здоров'я. Він включає такі принципи, як дотримання режиму дня, раціональне харчування, фізичну культуру, дотримання правил гігієни, відсутність шкідливих звичок, доброзичливе ставлення до оточуючих, активний відпочинок, сприятливі умови життя.

Головним методом досягнення мети – позитивних результатів формування здорового способу життя – є активне включення самих підлітків у роботу при одночасному залученні їхніх однолітків; професійна інформаційна підтримка спеціалістів у ході формування здорового способу життя; адекватне ставлення дорослих до «метаморфоз», що відбуваються з дітьми і їх орієнтація на надання допомоги підліткам.

Все це має сприяти усвідомленню того факту, що саме здоровий спосіб життя є тим соціально-педагогічним підґрунтям, який сприяє та полегшує процес соціального становлення особистості у підлітковому віці, і що вироблення навичок здорового способу життя є передумовою всієї їхньої подальшої успішної життєдіяльності.

Ефективність формування здорового способу життя учнів загальноосвітніх навчальних закладів залежить від комплексного впливу на їх когнітивну, емоційно-вольову та поведінкову сфери, створення умов, які б забезпечували оволодіння ними вміннями та навичками, спрямованими на збереження й зміцнення здоров'я, усвідомленого та самостійного застосування їх у повсякденному житті. Вирішальну роль у формуванні здорового способу життя старшокласників у загальноосвітньому закладі відіграє саме соціальний педагог.

Метою діяльності соціального педагога з формування здорового способу життя старшокласників в загальноосвітньому навчальному закладі є сприяння створенню умов для формування, збереження та зміцнення здоров'я як важливого фактора розвитку особистості через вдосконалення навчально-виховного процесу та організацію його відповідно до психофізіологічних особливостей учнів старшого шкільного віку. Тому мета соціально-педагогічної діяльності з формування здорового способу життя, як вважає дослідник Голобородько Г.П., передбачає реалізацію таких завдань:

1. Проведення соціально-педагогічної діагностики фізичного, психічного, духовного, соціального здоров'я учнів, їхньої адаптації до умов загальноосвітнього закладу.

2. Розробка оптимальних режимів навчально-виховного процесу для школярів різних вікових груп, зокрема для старшокласників, з метою попередження їх втомлюваності та підвищення працездатності й ефективності діяльності.

3. Моделювання та впровадження в практику передового педагогічного досвіду застосування ефективних технологій навчання і виховання, адекватних можливостям старшокласників, спрямованих на збереження всіх складових їхнього здоров'я.

4. Систематичне розширення знань педагогів з валеології, безпеки життєдіяльності, проблем здорового способу життя учнів, профілактики адиктивної поведінки школярів певної вікової групи.

5. Надання допомоги педагогам в оволодінні методиками щодо формування здорового способу життя і вміннями їх впровадження в процес навчання та виховання школярів.

6. Формування у школярів позитивної мотивації на здоровий спосіб життя, вмінь та навичок його вибору, дотримання у своїй життєдіяльності.

7. Впровадження інноваційних технологій превентивного виховання учнів.

8. Пропагування здорового способу життя серед батьків школярів, підвищення їхньої педагогічної культури.

9. Здійснення координації дій у системі «педагог-психолог-медичний працівник-адміністрація» з метою формування здорового способу життя учнівської молоді.

10. Систематичне підвищення соціальним педагогом власного професійного рівня з формування здорового способу життя підлітків.

Відповідно до завдань формування здорового способу життя учнів старших класів, зміст діяльності соціального педагога охоплює такі напрями роботи:

1. Формування ціннісного ставлення до здоров'я всіх учасників педагогічного процесу.

2. Формування валеологічної культури педагогів, учнів та їхніх батьків.

3. Упровадження програм, які пропагують і сприяють формуванню здорового способу життя школярів.

4. Вивчення показників особистісного здоров'я всіх учасників педагогічного процесу в співпраці з психологом, медичними працівниками, класними керівниками.

5. Профілактика та корекція адиктивної поведінки учнів.

6. Соціально-педагогічна підтримка школярів групи ризику та учнів з ослабленим психічним і фізичним здоров'ям.

Саме соціальні педагоги через соціальну складову здоров'я мають можливість впливати на моральне, психічне та фізичне здоров'я особистості. Формування у підростаючого покоління свідомості соціальної цінності здоров'я як особистого, так і суспільного сприятиме позитивному становленню та розвитку особистості у підлітковому віці.

ЛАПА Оксана Вікторівна,
*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри соціальної педагогіки
та інформаційних технологій в освіті,
НУБіП України,
(м. Київ, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Збереження здоров'я населення є однією з найважливіших соціальних проблем, яка потребує системного дослідження та вирішення.

Одним із таких орієнтирів є організація засад здорового способу життя соціальними педагогами на різних рівнях професійної діяльності, розкрити особливостей проведення соціально-педагогічної роботи з підлітками сільської місцевості з метою формування особистісних установок на здоровий спосіб життя, на усвідомлення дітьми цінностей здоров'я.

Учені визначають дві групи факторів, які впливають на формування здорового способу життя:

- фактори ризику, які мають негативний вплив на формування позитивних установок щодо здоров'язбереження (асоціальний спосіб життя батьків, безвідповідальне ставлення до

виховання дітей; відсутність досвіду, знань, зацікавленості педагогів шкіл з формування здорового способу життя; невідповідні методи профілактичної роботи);

- захисні фактори, які формують позитивні установки на здоровий спосіб життя (валеологічні знання та вміння, позитивний мікроклімат в сім'ї, позитивні самооцінка та установки на здоровий спосіб життя в референтних групах).

У сільській місцевості є доцільним формування засад здорового способу життя різними формами та засобами професійної діяльності соціальних педагогів, одними з яких є культурно-просвітні програми.

Вищезгадані програми формування здорового способу життя підлітків мають ґрунтуватись на наступних принципах:

- послідовності, поетапності, наочності;
- комплексності (створення програм по формування здорового способу життя в різних аспектах: фізичному, психічному, соціальному, культурному, духовному; розвиток компетентностей особистості щодо здорового способу життя;
- інтеграції виховних можливостей сім'ї, школи та інститутів дитячого дозвілля;
- інтерактивності (переважання ігрових, дискусійних форм роботи, що дозволяє будувати суб'єкт-суб'єктні відносини);
- врахування вікових особливостей підлітків (максимальної активізації захисних факторів та нейтралізації факторів ризику);
- соціально-культурної адекватності (враховується культурна специфіка регіону, фактори ризику, захисні фактори, розповсюдженість психоактивних речовин серед підлітків тощо).

Проаналізуємо три напрями в роботі з дітьми: змістовий, структурний, та функціональний. Кожен з цих напрямів реалізовується відповідно певним принципам.

У межах змістового напрямку робота повинна проводитися відповідно чотирьох блоків: робота з підлітками, педагогами, батьками та комплексна (культурно-просвітні заходи за участю підлітків, батьків та педагогів родинні заходи, вікторини, конкурси, ігрові, концертні програми) [3].

В основу структурного напрямку покладено принцип диференціації життєвого середовища підлітка (сім'я, соціальні інститути, коло друзів, різноманітні компанії). Завданням цього напрямку є виявлення педагогічних можливостей кожного формального чи неформального інституту суспільства для спільної роботи з формування здорового способу життя підлітків [4].

В основу функціонального напрямку покладено принцип інтеграції інформаційної, виховної, рекреаційної функцій дозвілля підлітків. Програми за цим напрямом забезпечують відповідність культурно-просвітніх заходів віковим особливостям підлітків та природі дозвілля [1].

У роботі з підлітками застосовуються ігрові, превентивні та дискусійні форми діяльності. Відповідно з принципом поліфункціональності кожна з форм роботи виконує ігрову, пізнавальну, інформативну функції в розвитку компетентностей щодо здорового способу життя.

У сільській місцевості доцільно обирати такі форми культурно-просвітньої діяльності, які будуть якнайбільше впливати на емоційну сферу підлітків. За характером такого впливу виокремлюють такі групи форм культурно-просвітньої діяльності: пізнавально-емоційні, «шокові», контрастні, рольові, відразливі, сюжетні.

Аналіз стану формування здорового способу життя підлітків засобами культурно-просвітньої діяльності дав можливість визначити наступні перешкоди на шляху розв'язання поставленої проблеми: застарілі форми попередження різноманітних залежностей, примусова участь підлітків у цій діяльності; загальна низька культура родинного дозвілля, відсутність практичної допомоги зі сторони батьків у спільній роботі над формуванням здорового способу життя.

Отже, культурно-просвітня діяльність у сільській місцевості повинна бути спрямована на подолання вищевказаних перешкод. Програми з формування здорового способу життя підлітків мають ґрунтуватися на відповідних цільових установках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Леонтьєва О.І. Принципи розробки культурно-просвітницьких програм з формування здорового способу життя підлітків / О.І. Леонтьєва // Вісник КНУКіМ: Зб. наук. праць. – К.: Київський національний університет культури і мистецтв, 2003. – Вип. 9. – С.84-90.
2. Леонтьєва О.І. Шляхи формування здорового способу життя школярів та молоді засобами культурно-просвітницької діяльності / О.І. Леонтьєва // Тези доповідей 5 міжнародної конференції молодих науковців. Людина, культура, техніка в новому тисячолітті. – Харків, 2004.
3. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю: Навчально-методичний посібник / А.Й. Капська. – К.: УДЦССМ, 2001.
4. Ведмеденко Б.Ф. Теоретичні основи і практика виховання молоді засобами фізичної культури / Б.Ф. Ведмеденко. – Київ, 1993.

ЛПСЬКИЙ Петро Юзефович,

кандидат біологічних наук,

професор Міжнародної Кадрової Академії,

академік громадської Еколого-медичної академії

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ – ШЛЯХ ДО ЕКОЛОГО-БЕЗПЕЧНОГО (НООСФЕРНОГО) РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Вищі духовні потреби людини та цінності вивчалися багатьма вченими: психологами, філософами, етиками, соціологами та багатьма іншими представниками наукового світу. Хочу звернути увагу на осмислення цього питання доктором геолого-мінералогічних наук, професором, академіком багатьох академій, моїм першим учителем екології Георгієм Білявським, викладеним у спільному «монографічному підручнику», призначеному для підготовки державних службовців і вищих керівників з питань екологічної політики і екобезпечного розвитку [2]. Освоєння людиною цих вищих духовних цінностей дасть можливість продовжити шлях людської цивілізації на нашій голубій і зеленій Планеті, яка стає все більше коричневою від швидкого опустелювання з вини людини як виду. В цілісному системному уявленні Білявського-Шевчука про вищі духовні потреби людини можна побачити потужне продовження роботи великого мрійника, засновника і першого керівника українських академіків Володимира Вернадського. В переліку цінностей ноосферного світогляду та в новій екологічній філософії акценти розставлені такими пріоритетами, які можуть дозволити людству в цілому як планетарній спільноті вижити в ХХІ столітті. Ці вчені, безперечно патріоти України, які бачать трохи далі, ніж нинішні політики та державотворці, розробили концепції національної безпеки під керівництвом Євгена Марчука, концепцію екологічної освіти (трохи раніше, ніж Володимир Литвин представив Національну доктрину розвитку освіти), екологічного управління, як нової системи соціального управління, де органічно переплітається всі підсистеми соціального управління (державного управління, корпоративного, місцевого управління та самоврядування, громадського управління та спеціального екологічного управління: управління екологічною безпекою, басейнове управління, управління відновленням екосистемної мережі тощо) [2]. В недавній бесіді з академіком Білявським він скромно мені сказав, що те, що було розроблено для старту України в 2002 р. (після Всесвітнього саміту зі сталого розвитку в Йоганнесбургі, де доповідачу від України – президенту України було

трохи соромно за те, що наша країна опинилася серед груп небагатьох країн, які не виконали рішення-зобов'язання саміту «Планета Земля», який увійшов в історію людства як РІО-92) в нинішніх реаліях вже дуже застаріло. Георгій Олексійович виклав ідеї доопрацювання Концепції екологічної освіти, з якими готов разом з командою вчених-екологів вийти до зацікавленого керівника-державника, який би по-справжньому опікувався розвитком найважливіших цінностей Українського народу з точки зору національних інтересів та національної безпеки, як безпеки життєдіяльності всіх громадян України, а не когорти вибраних. Це пріоритет духовних цінностей, цінностей інтелектуального розвитку, науки і освіти, щоб задіяти національну інноваційну систему як потужний механізм саморозвитку та ноосферогенезу. В трохи давнішій бесіді з професором Василем Шевчуком, я узнав, що від 2002 р. Україна нині відкинута на 28 років назад і це підтверджується спільною роботою великої групи українських вчених, які свою працю вважають інтелектуальною інвестицією в розвиток майбутньої України [8].

Що робити? Свої роздуми я хочу присвятити українським вченим-патріотам, які, кожен на своєму місці (мислити глобально, а діяти локально!) вносять посильний вклад в розвиток майбутнього нашої країни. Слід відмітити, що вчені зі своїми завданнями справляються навіть в таких нелегких умовах, коли інтелект нації, освіта і наука, інноваційний розвиток не є пріоритетами державної політики. Не справляються саме привладні «державотворці» та горе-політики. Розруха в головах людей і є однією із причин розрухи в Україні. Є ще причина – керівники держави не мають і не реалізують стратегії національних інтересів та стратегії національної безпеки, стратегії збалансованого, екобезпечного розвитку, а реалізують нав'язані тактичні завдання інших народів і держав, кинувши в жертву, потоптавши гідність великого українського народу, коліски правеликої слов'янської цивілізації. Тактичні зусилля ніколи не можуть компенсувати стратегічних прорахунків.

Метою цього виступу на Міжнародному круглому столі «Розвиток вищих духовних потреб особистості в контексті формування здорового способу життя» є виклад фрагменту власної гіпотези-концепції стосовно виходу України з системної кризи шляхом формування нової системи освіти і науки, освіти і науки для екобезпечного розвитку та формування цінностей здорового способу життя та системи нових суспільних відносин. Це «концентрована витяжка» з власних опублікованих у відкритому друці наукових праць та праць тих вчених, які розробляли проекти економічної, соціальної, гуманітарної, освітньої стратегії України. Стратегії інноваційного і сталого розвитку, стратегії нової системи освіти та охорони здоров'я. Мені відомо, що в Національному університеті біоресурсів і природокористування працює досить потужна команда, яка займається розробкою стратегії управління агросферою та стратегії освіти для майбутнього розвитку України. Хочу подякувати їм за архіваживу працю та за організацію даного круглого столу.

Почну з короткого викладу власної концепції збереження здоров'я та протидії депопуляції народонаселення шляхом впровадження системи еколого-валеологічної освіти для переходу України на засади екобезпечного (сталого, стійкого, збалансованого, ноосферного) розвитку, яка народилася в процесі багаторічних досліджень автора [3-6]. Одне із визначень сталого розвитку (СР, ми використовуємо словосполучення «сталий розвиток», яке справедливо критикується, але яке увійшло в законодавчу базу країни, в концепції національної безпеки, в документи НАН України та в науковий вжиток. Сталося щось подібне, як з часто вживаним словосполученням «дорожня карта», хоча там нема дороги і нема карти) стверджує, що це такий соціально-економічний розвиток, який здійснюється без руйнування довкілля, при якому реалізується справедливий розподіл природних благ як в межах одного покоління так і між поколіннями і при цьому діти в своїй самореалізації більш щасливі, ніж їхні батьки (Леонід Мельник). Перехід України до СР – це здійснення надскладного комплексу взаємоузгоджених управлінських, економічних, соціальних, екологічних заходів, спрямованих на **зміну системи суспільних відносин** на засадах довіри, партнерства, солідарності, консенсусу, етичних цінностей, якісного життєвого середовища,

національних джерел духовності. Розумної альтернативи ЄР немає [6]. Україна одна із небагатьох країн світу, керівництво якої не реалізує на державному рівні Національну стратегію ЄР. Несформульованість національної ідеї, відсутність стратегії, мудрої державотворчої еліти призвели до того, що в суспільстві стали домінувати стихійні процеси, які дозволили несправедливий перерозподіл національного «пирога», допустили безмежну нерівність в розподілі природних благ та національного багатства, наслідком чого постали: масова злиденність (люмпенізація, пауперизація) при когорті олігархату, висока соціальна напруженість, несконсолідованість і нестабільність українського суспільства, системна криза, війна... Найпершим, що потрібно зробити для переходу на засади ЄР, виходячи з нинішніх реалій, це допомогти народу вижити і зберегти здоров'я - найважливішу цінність. Нинішня система охорони здоров'я з її перманентним реформуванням та залишковим принципом фінансування не зможе забезпечити належний рівень здоров'я народу: лікарі зацікавлені в постійному лікуванні, а не в тому, щоб люди були здоровими. Про побудову профілактичної медицини в наших нинішніх реаліях говорити не приходиться. Тому головною рушійною силою стають валеологи, завданням яких є навчити людей зберігати та зміцнювати своє здоров'я, формувати довголіття без дорогої, імпоротної фармакохімії. Тобто, необхідно якнайшвидше сформувати *валеологічну компетентність* (ВК) не лише молоді, а всього населення. ВК ми розуміємо як комплекс основоположних знань про індивідуальне здоров'я, практичних навиків застосування цих знань, умінь створити персоніфіковану програму управління здоров'ям та біологічним віком, ціннісно-мотиваційний комплекс та основи духовності для формування здорового соціально-психологічного клімату кожною особистістю навколо себе. Оскільки індивідуальне здоров'я кожної людини залежить не лише від здорового способу життя, а й від екологічно здорового довкілля, то необхідно сформувати в населення екологічну свідомість (ЕС), тобто усвідомлення нерозривної єдності людини і природи, та дати мотивацію кожній людині до раціонального природокористування, зменшення навантаження на природу в процесі задоволення зростаючих потреб [2, 8]. Потрібні стійкі психологічні установки на ресурсозбереження, енергоефективність, маловідходність. Крім іншого, треба здійснити *перехід від антропоцентричної до екоцентричної екологічної свідомості* [1]. Здійснюючи екологізацію суспільної свідомості ми одночасно будемо формувати екологічну економіку [7, 9]. Крім цього нам потрібна система заходів з природовідтворення, тобто відновлення вже зруйнованого довкілля. Для цього впроваджується нова парадигма соціального управління [2]. Екологічна свідомість людей виступить рушійним фактором формування екологічної культури суспільства. В ХХІ ст. розуміння культури певним чином пов'язувалося з масштабами природоперетворюючої діяльності (ППД) людини: чим більші масштаби ППД, тим вищим у ХХ столітті вважався рівень суспільної культури. Ми пропонуємо *новорозуміння сутності культури*, зокрема, екологічної культури суспільства (ЕКС): чим менша природоперетворююча діяльність суспільства, тим вищий рівень екологічної культури суспільства. Тому, що перетворення природи здійснюється в цілому переважно не в сторону її покращення, а в сторону її руйнування. Нам потрібно навчитися жити (здійснювати суспільну життєдіяльність) в межах сонячної енергії, використовуючи відновлювані природні ресурси. Треба знайти суспільно-державні важелі стримування певної субпопуляції людей (олігархів) від гіперспоживання та руйнування довкілля. Для формування ноосферної свідомості (яка включає крім іншого ВК, ЕСО, ЕКС та високий рівень духовності громадян) необхідна розробка та реалізація інноваційних соціальних та педагогічних технологій, тобто цілеспрямована та планомірна робота комплексу психолого-педагогічних наук, соціологів і філософів, мотивованих як державою так і громадянським суспільством.

План дій. Перше. Потрібно знайти такого керівника для опікування інноваційним розвитком суспільства, наукою і освітою, який стоїть не на позиціях ринкового фундаменталізму (все треба приватизувати, а невидима рука ринку вирішить всі проблеми українського суспільства), а прихильника оптимального поєднання державного регулювання та ринкових сил задля інноваційного прориву України і переходу на засади екобезпечного

розвитку. Нова Україна має бути такою країною, де здійснюється справедливий розподіл суспільних та природних благ (в межах можливостей природи, це – екологічний імператив і забезпечення екологічної безпеки, це недопущення «мутаційного» самознищення генофонду Українського народу) з просуванням вічних національних інтересів українського народу та забезпеченням національної безпеки як системи забезпечення безпеки життєдіяльності всіх громадян України (та і людей без громадянства, які живуть на нашій землі). Треба перейти від інерції формування поняття «вічних ворогів» і «вічних любих друзів» українського народу до формування світогляду вічних національних інтересів і цінностей Українського народу. Ця дефініція, яку ми виклали найбільше підходить під поняття екологічного соціалізму, концепції якого втілюють найбільш успішні країни (Богдшан Гаврилишин, член Римського клубу, радник багатьох президентів і прем'єрів країн світу): Швеція, Норвегія, Фінляндія, Австрія, Німеччина і Польща досить стрімко наближається до цієї групи країн. Керівник освітньо-наукового відомства України має досить добре вивчити досвід успішних країн, щоб з допомогою розвитку освіти, науки та інновацій формувати стратегічні ресурси для цілей екобезпечного розвитку і реалізації національних інтересів України. Завдання інтелігенції та всього громадянського суспільства в цьому процесі: створити потужне лоббі для того, щоб незалежно від зміни політичних та інших змін (Україна в системі нестійкої рівноваги, наче олівець поставлений на столі, який при найменшому похитуванні може впасти в трудно передбачуваному напрямку) цей міністр-інтелектуал міг працювати хоча б на середню перспективу (мінімум 8 років), щоб здійснити реформування освіти на принципах міжнародної концепції освіти для сталого розвитку.

Друге. Завданням інтелігенції, інтелекту нації, рушійною силою суспільного розвитку в інформаційному суспільстві є швидка розробка цілісної концепції валеологічної освіти для допомоги народу вижити в цей нелегкий час. В цю роботу потрібно включитися всім, хто вважає себе інтелігентом і патріотом. Микита Мойсеев, академік-глобаліст, один з найталановитіших учнів академіка Вернадського, писав, що інтелігентом слід вважати не людей, які мають дипломи і атестати, а людей, які після роботи збираються групами (не грають у доміно чи карти), а небайдуже дискутують про майбутнє держави і країни. Якщо в країні є достатня критична маса такої інтелігенції, країна має майбутнє. Потрібно формувати освітньо-просвітницькі групи, громадські організації, просвітницькі на аналітичні інтелектуальні центри (фабрики думки) і безплатно, на гроші самих небайдужих громадян (бо держава на це грошей не знайде) та проводити освітньо-просвітницьку діяльність в самих глибинках українських регіонів, а не лише у великих містах і селищах. Сприяти роботі практичних валеологів, для яких пріоритет – не бізнес заради бізнесу, а інтелектуальна просвітницька діяльність. Відбирати та навчати тих, кому приносить радість не брати, а давати. Хто, випереджуючи свій час в суспільстві формує високу духовність власною поведінкою, для кого власна совість є мірилом цінності людини. Хто підсвідомо і свідомо утримується від гіперспоживання (по російське, потреблятства), розуміючи, що гіперспоживання руйнує здоров'я як тілесне, так і духовне. Ці просвітницькі групи мають виконувати три найважливіші суперзавдання України задля переходу на засади екобезпечного розвитку: формувати уявлення про суспільство соціальної справедливості, про екологізацію економіки та всієї суспільної життєдіяльності та про екологізацію суспільної свідомості.

Висновок. Отже, формування системи еколого-валеологічної освіти (в широкому смислі слова) та її задіяння задля допомоги виживання українського народу, формування нової системи цінностей та базованої на їх основі системи суспільних відносин, на нашу думку, є тою ланкою, взявшись дружно за яку, можна витягти і розв'язати весь ланцюг наших проблем і почати будувати нову Україну, яка б ніколи не вмерла, росла прекрасною і сильною в оточенні добросусідства і дружби народів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дерябо С.Д., Ясвин В.А. Экологическая педагогика и психология. Ростов н/Д: Феникс, 2009. – 460 с.

2. Екологічне управління / Шевчук В.Я. та ін. – К.: Либідь, 2004. – 432 с.
 3. Ліпський П.Ю. Валеологічна компетентність як фактор попередження передчасного старіння // Попередження передчасного старіння жінки ... Зб. Тез доп. І Міжнар.наук.-практ.конф. - К., 2013. – С. 20-20.
 4. Ліпський П.Ю. Формування здорового способу життя в світлі концепції сталого розвитку територіальної громади // Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. – К.: Ін-тут інноваційних технологій і змісту освіти, 2006. – Вип. 49. – С. 39-48.
 5. Ліпський П.Ю. Фактори передчасного старіння і спроба побудувати комплексну валеологічну систему оздоровлення/«омолодження» людей // Здоров'я людини: теоретичні, практичні та методичні аспекти. Матер. Всеукр. наук.-практ. конф.(17.11.2016 р.) Полтава: Астроя, 2016. – С. 66-70.
 6. Ліпський П.Ю. Ініціація інноваційного ноосферного розвитку регіону: використання методу соціальної мобілізації // Соціально-економічні проблеми регіонального розвитку. Матер. X Міжнар. наук.-практ.конф. (11-12.12.2008 р.). Зб. наук. пр.-Дніпропетровськ: ІМА-прес. – 2008. - С.44-51.
 7. Мельник Л.Г. Екологічна економіка. Суми: Універс. кн., 2006. – 350 с.
 8. Розвиток заради виживання. Шевчук В.Я. і ін.– К.: Геопринт, 2016. – 227 с.
- Соціально-економічний потенціал устойчивого розвитку. Под. ред. Л.Г.Мельника и Л.Хенса.- Сумы: Универс. кн., 2007. – 1120 с.

УДК 37.01.:178.-057.87

МАЦЕНКО Леся Миколаївна,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
(м. Київ, Україна)*

ВИХОВАННЯ У СТУДЕНТІВ НЕСПРИЙНЯТЛИВОСТІ ДО ТЮТЮНОПАЛІННЯ

Проблема вживання молоддю алкоголю, тютюну і наркотиків, а також зневажливого ставлення до свого здоров'я є сьогодні однією з гострих і актуальних. Серед молоді віком 16-19 років 61% має рівень здоров'я, значно нижчий за нормальний. Такий стан спостерігається й у 67% осіб у віці 20-29 років [1, С. 114].

Як наслідок вживання алкоголю і тютюнопаління, складної екологічної ситуації, майже 60% українців помирають від серцево-судинних хвороб, що призводять до інфарктів та інсультів. Великої шкоди здоров'ю підлітків і молоді завдає куріння.

Поширеність тютюнокуріння в Україні скорочується. За інформацією прес-служби МОЗ України головним фактором скорочення поширеності тютюнокуріння стало зменшення цінової доступності сигарет, в першу чергу через скорочення реальних доходів населення та різкого зростання акцизів на сигарети без фільтру.

Опитавши студентів спеціальності «Науки про освіту» (спеціалізація «Педагогіка вищої школи») та напряму підготовки «Соціальна педагогіка» гуманітарно-педагогічного факультету НУБіП України ми виявили, що студенти не готові до здійснення антинікотинного виховання. До того ж, частина студентів (а в основному це дівчата) палять.

Як відомо, складовою здорового способу життя є відмова від шкідливих звичок. Тому ми вирішили виявити ставлення студентів до паління та вживання алкогольних напоїв. Як показало анкетування, 66% студентів не палять і вважають паління шкідливою для здоров'я звичкою. Іноді (дуже рідко) палять 19% студентів, але хочуть позбавитись цієї звички. 11% студентів відповіли, що вони часто палять, але хочуть покинути. 1 особа покинула палити. 1 студент відповів, що багато разів кидав палити, але знову починав, бо без цього не може. У 1 особи стаж паління – 2,5 роки, вона вважає себе психологічно залежною, але намагається позбавитись від паління. І лише 1 особа зазначила, що вона багато палить вже протягом 5 років і не вважає за потрібне кидати палити, так як їй це подобається. Студенти,

висловлюючи свою думку, зазначили, що курити – дуже шкідливо і дорого; курити чи не курити – це вибір кожної людини; «я ненавиджу себе за те, що знаю, що паління шкідливе для здоров'я, але досить часто палю», «у мене різко негативне відношення до паління»; «люди, які палять, навіть не розуміють, навіщо вони це роблять».

Отже, проблема формування здорового способу життя безумовно є актуальною, а розробка дієвих рекомендацій, порад, які допоможуть підліткам і молоді звільнитися від звички палити – одне з важливих завдань вихователів.

Паління – це шкідлива звичка. Як відомо з психології, звички виробляються так само, як і навички – внаслідок багаторазового повторення певних дій. Внаслідок такого звикання у людини виробляється внутрішня схильність до цих дій у певний час і при певних умовах, самі ж дії часто виконуються автоматизовано. Звичка переживається людиною як потреба, що спонукає її до певних дій. Фізіологічною основою звичок є стереотипія в роботі великих півкуль головного мозку, тобто стійка система реакцій організму на вплив зовнішнього середовища. Якщо звичка, що переживається людиною як потреба, не підтримується, то у людини виникає почуття незадоволення, а іноді і страждання.

На нашу думку, паління – це незвичайна шкідлива звичка. Ми називаємо паління складною «психофізичною» звичкою, тому що ця звичка переживається людиною як потреба з кількох причин. По-перше, підкріплення вимагають тимчасові нервові зв'язки (умовні рефлекси), які відповідають за існування цієї звички. По-друге, організм вимагає підтримання звичного для нього рівня нікотину в крові. Цей факт підтвердили дослідження вчених США, які довели, що нікотин – це також наркотик, який викликає фізичну залежність.

Звичку палити підтримують цілий ряд умовних рефлексів. У процесі паління беруть участь всі п'ять відчуттів людини – зір, слух, смак, нюх і дотик. Кожна звичка піддається зміні. Будь-який динамічний стереотип (стійка реакція організму на вплив зовнішнього середовища), навіть коли він закріпився, можна замінити іншим.

У справі антинікотинного виховання допоможе розуміння причин, які штовхають людину до цигарки а також розуміння процесу формування тютюнової залежності, який складається з 4-х етапів. Щоб переконати підлітків у необхідності здорового способу життя, потрібно разом з ними скласти список причин, які б утримували їх від паління. Вихователям варто прислухатися до порад вчених щодо викорінення негативних звичок. Ми розробили ряд практичних порад для студентів, які допоможуть їм покинути палити.

Дієвими є рекомендації, розроблені Державним центром соціальних служб для молоді, Міським центром здоров'я міста Києва та доповнені автором. Програма називається „П'ятнадцять кроків відмови від куріння”. Вона вже допомогла багатьом людям позбутися цієї згубної звички. Щоб досягти успіху, необхідно переглянути свої умовні рефлекси, що нагадують про куріння, уникати ситуацій, які провокують бажання викурити сигарету. Програма складається з 15 дій та розрахована на тиждень. Після того, як людина покинула палити, в її організмі відбувається певні позитивні зміни.

Отже, актуальність проблеми виховання несприйнятливості до тютюнопаління з кожним роком зростає. У виховній роботі обов'язково потрібно враховувати, що паління – це звичка, яка і виникає, і згасає повільно, викликає як психологічну, так і фізичну залежність, підтримується всіма п'ятьма відчуттями людини. Нажаль у вихованні молоді відсутня система дієвих виховних заходів, які б допомогли молодим людям відмовитись від паління. Необхідно вивчати мотиви сучасної молоді і формувати в них мотивацію до здорового способу життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях : навчальний посібник / О.В. Безпалько – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 134 с.

УДК 37.035.6/7:069МОІСЄВ Василь Володимирович,
*здобувач кафедри соціальної
педагогіки та інформаційних
технологій в освіті Національного
університету біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Взаємозв'язок психічних і фізичних сил організму являється фундаментом людської особистості та створює умови для самовираження в різних сферах діяльності людини як особистості..

Під здоров'ям згідно зі Статутом Всесвітньої Організації охорони Здоров'я (ВООЗ), розуміється «стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних дефектів».

Виховання культу здорової людини має бути пріоритетом держави, сім'ї, колективу, з популяризацією фізкультури та спорту. Фізичне виховання – система соціально-педагогічних заходів, спрямованих на зміцнення здоров'я, загартування організму, гармонійний розвиток форм, функцій і фізичних можливостей людини, формування життєво важливих рухових навичок та вмінь. За деякими даними на сьогодні здоровими є лише 27 % дітей дошкільного віку, тому у випускників шкіл існує проблема вибору професії через фізичні обмеження, великий відсоток з них непридатні або частково непридатні до військової служби.

Виникнення фізичного виховання на зорі людства зумовлено взаємодією об'єктивних і суб'єктивних факторів, адже для свого існування людина змагалась в силі, спритності, швидкості з тваринами. "Здоров'я це стан повного фізичного, духовного й соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб або фізичних вад" [1].

У Національній доктрині розвитку освіти, затвердженій Указом Президента України від 17 квітня 2002 року зазначається, що освіта і фізичне виховання є основою забезпечення здоров'я громадян, у якій пріоритетним завданням системи освіти постає виховання людини в дусі відповідального ставлення за власне здоров'я і здоров'я навколишніх як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності. Документ окреслює основні шляхи реалізації цього завдання: розвиток екологічної освіти, повноцінне медичне обслуговування, оптимізація режиму навчально-виховного процесу, створення екологічно сприятливого життєвого простору особистості [2]

До проблеми здоров'я і здорового способу життя людини, як предмету дослідження, а особливо молоді, долучились педагоги, філософи, психологи, медики. Теоретико-методологічні засади проблем здорового способу життя обґрунтовує, визначає складові та завдання освітніх установ Л. Сущенко. В. Оржевська розглядає психолого-педагогічні аспекти виховання здорового способу життя з визначенням проблем та можливостями освітніх закладів з урахуванням зарубіжного досвіду. [3;7].

Військово-патріотичне виховання в умовах становлення поліетнічної держави як єдиної політичної нації, в умовах внутріполітичної нестабільності, зовнішніх загроз, покликане сприяти її цілісності та незалежності. Характерними рисами, які можна віднести до рівня військово-патріотичного виховання особистості окрім ціннісно-світоглядної орієнтації де є і любов до своїх батьків, роду, історії своєї держави, її культури, толерантності до інших націй, особистої гідності, справедливості і т.ін. відноситься й ставлення до свого фізичного стану, до культу здорового способу життя. В умовах пострадянського періоду становлення нашої держави, коли частіше реформаційні зміни в т.ч. й у фізичному вихованні, спорті, як основі здорового способу життя, носять лише задекларований характер, а зубожіння народу дійшло до критичного рівня, якраз вимагається особистої самосвідомості, розуміння й пошуку можливостей сповідувати

здоровий спосіб життя. Адже прикрашати дійсність, говорити красиві слова про Україну не значить бути патріотом. В сучасних умовах спостерігається погіршення стану здоров'я, поява нових захворювань та паталогій, скорочення тривалості життя на фоні екологічної ситуації, зміни клімату. Не секрет, що на тлі соціальної нестабільності; зниженні матеріального рівня життя людей, безробіття, розповсюджуються такі негативні явища, як алкоголізм, наркоманія.

Так, А. Шопенгауер зазначає: "Перша й найважливіша умова для нашого здоров'я полягає ... у благородній вдачі, здібній голові, щасливому праві, доброму настрої і добре влаштованому цілком здоровому тілі, і тому ми значно більше повинні турбуватися про розвиток цих якостей" [4].

У світі для людини найактуальнішим є вона сама, а відтак сфера існування, якою є її родина, держава, громадянином якої вона є. Найбільш суттєвим питанням є психофізична доцільність особистості, тобто сукупність фізичних, розумових, вольових і моральних критеріїв, що дають можливість вбачати ступінь готовності до захисту сфери свого існування – Батьківщини. Адже з валеологічної точки зору, «здоров'я» – це «міра життєпрояву людини, гармонійна єдність фізичних, психічних, трудових функцій, що зумовлює повноцінну участь людини в різних сферах суспільної діяльності» .

ЛІТЕРАТУРА

1. Валеологія. Теоретичні основи валеології : Навч. посібник / Е.Г. Булич, І.В. Муравов. – К.: ІЗМН, 1997. – 224 с.
2. Національна доктрина розвитку освіти. Затверджена Указом Президента від 17 квітня 2002 року № 347 // Педагогіка і психологія професійної освіти :наук.-метод. журнал. - 2002. - № 2. - С. 9 - 22
3. Валеологічна освіта та виховання : сучасні підходи, доступність і шляхи їх розвитку в Україні: [зб. наук.-практичн. статей] / за ред. В. М. Оржеховської. – К. : Магістр - S, 1999. – 118 с
4. Шопенгауер А. Афоризми життєвої мудрості // А. Шопенгауер. Обрані твори. - М. : Просвіта, 1992. - 198 с.

УДК 378.04:81'255 **МОНАШЕНКО Анна Миколаївна,**
*кандидат педагогічних наук,
Національний університету біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

ДОТРИМАННЯ ЕТИЧНИХ НОРМ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Перекладач виконує роль транслятора інформації з однієї мови на іншу. Відповідно до вимог перекладач повинен швидко орієнтуватися в ситуації (оскільки він перший, хто отримує нову інформацію) та впевнено і врівноважено передати її розмовнику, незалежно від емоційного забарвлення тексту. Однак, професійна підготовка майбутнього філолога-перекладача не повинна обмежуватися лише вільним володінням іноземною мовою. Вона припускає наявність у перекладача високої культури, широкої енциклопедичної ерудиції, різноманіття інтересів та комунікабельності. До професійно-важливих якостей перекладача варто віднести, на думку Є. Матвеевої, такі якості, що в рівній мірі причетні до більшості спеціальностей. Це – працездатність, відповідальність, ініціативність, сумлінність, комунікативність, толерантність, здатність долати стереотипи, відчувати проблеми, проникливість, гнучкість мислення, самостійність, соціально-професійна мобільність тощо. Неодмінним атрибутом професійної діяльності будь-якого фахівця сучасності, як зазначає автор, є його готовність до постійного підвищення освітнього рівня, потреба в актуалізації та реалізації власного особистісного потенціалу, здатність самостійно здобувати нові знання та

вміння, здатність до саморозвитку. Крім того, Є. Матвеева підкреслює надзвичайну важливість для професійної діяльності перекладача спеціальних здібностей, а саме: висока реактивність мовлення, переключення, мнемонічні здатності, психічна стійкість, контактність, інтелігентність, інтуїція. Особливого значення автор надає професійному світогляду, що включає систему поглядів, цінностей, переконань, які пов'язані з професією. Надзвичайно важливим моментом, на думку Є. Матвеевої, є професійна етика перекладача [2, с. 213]. Повністю погоджуючись із поглядами Є. Матвеевої щодо виокремлення професійних якостей перекладача, зупинимось на дотриманні ним перекладацької етики. За І. Алексеевою, основні правила перекладацької етики, або як їх ще називають «моральний кодекс перекладача», містять такі пункти: 1) перекладач не співрозмовник і не опонент клієнта, а транслятор, який передає усний чи письмовий текст, що створений однією мовою, у текст іншою мовою; 2) текст для перекладача є недоторканим; перекладач не має права на власний розсуд змінювати текст під час перекладу, скорочувати його чи розширювати, якщо замовник не ставив додаткового завдання адаптації, вибірки, додавань тощо; 3) під час перекладу перекладач за допомогою відомих йому професійних дій повинен намагатися максимальною мірою передати інваріант вихідного тексту; 4) в інших випадках перекладач не має права втручатися у стосунки сторін, так само, як і виявляти особисту позицію щодо змісту тексту, що перекладається; 5) перекладач зобов'язаний зберігати конфіденційність щодо змісту матеріалу, який він перекладає і без потреби не розголошувати його; 6) перекладач зобов'язаний відомими йому способами забезпечувати високий рівень компетентності у сферах мови оригіналу, мови перекладу, техніки перекладу і тематики тексту; 7) перекладач має право вимагати усіх необхідних умов для забезпечення високого рівня перекладацької компетентності, в тому числі і належних умов своєї праці; 8) перекладач несе відповідальність за якість перекладу, а у випадку, якщо переклад художній чи публіцистичний, має на нього авторське право, що захищено законом, і під час публікації перекладу його ім'я обов'язково повинно бути вказане [1, с. 16].

Отже, професійно-важливі якості перекладача впливають із правил перекладацької етики, які можуть бути покладені в основу професійних вимог, що висуваються до підготовки фахівця у вищих навчальних закладах. Тому модернізація вищої професійної освіти вимагає професійно орієнтованого процесу підготовки фахівця-перекладача.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева И. С. Введение в переводоведение: учеб.пособие / Ирина Сергеевна Алексеева. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – 352 с.
2. Матвеева Е. В. Современный переводчик: модель специалиста / Е. В. Матвеева // Вестник Башкирского университета. –2008. –Т. 13. – №1. – С. 211–213.

УДК 613.8-053.57

НАКОНЕЧНА Ольга Володимирівна,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ МОЛОДІ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Формування здорової нації є питанням загальнодержавної ваги і визначене пріоритетом у чинних нормативних документах. Однак, зважаючи на погіршення основних показників здоров'я майбутнього нації – молоді, на державному рівні прийнято низку законодавчих актів, що мають на меті вирішити означену проблему, зокрема, Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016-2020 роки, Національна стратегія з

оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація».

Про сучасний стан здоров'я молоді свідчать наступні дослідження. Так, за результатами опитування, проведеного ГО «Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка» у 2015 році в рамках міжнародного проекту «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин» в Україні, можна зробити наступні висновки: більшість молодих людей не вважає шкідливими для здоров'я тютюнопаління; понад третина має безперешкодний доступ до алкогольних виробів і кожен п'ятий до цигарок, і це попри заборону їх продажу неповнолітнім, ще 12,1% навіть до наркотичних речовин. Насторожує і та інформація, що тільки трохи більше 60% опитаних знають, куди можна звернутися для проходження тестування на ВІЛ. Ураховуючи це, можна говорити про недостатній рівень поінформованості молоді щодо шкідливості вживання психоактивних речовин та поведінкові хвороби.

Окрім того, постійно збільшується і набуває епідемічного значення кількість випадків інфікування через статеві, переважно гетеросексуальні контакти. Залишається високою актуальність парентерального шляху передачі при ін'єкційному введенні наркотичних препаратів [**Ошибка! Неизвестный аргумент ключа.**].

Незадовільним є і стан рухової активності. Лише кожен п'ятий хлопець чи дівчина шкільного віку мають достатній рівень рухової активності оздоровчої спрямованості. Це – один із найнижчих показників у Європі. У дитячому та молодіжному середовищі зростає популярність малорухомого способу життя (комп'ютери, електронні ігри, перегляд телепередач). Все більше переважають пасивні форми дозвілля, ризикована поведінка та різні форми залежності. Поширюється практика дошлюбних та позашлюбних статевих стосунків, що створює додаткові ризики поширення соціально небезпечних інфекційних хвороб [**Ошибка! Неизвестный аргумент ключа.; Ошибка! Неизвестный аргумент ключа.**].

Щорічно погіршується психічне здоров'я підлітків, на що, крім іншого, також негативно впливає змістовно-інформаційний простір, який обирають молоді люди у своїй дозвіллевій сфері. [**Ошибка! Неизвестный аргумент ключа.**].

Упродовж останніх трьох років спостерігається зростання частки злочинів, вчинених неповнолітніми [**Ошибка! Неизвестный аргумент ключа.**].

Невтішна ситуація, що сформувалася навколо здоров'я молоді, вимагає негайного втілення законодавчих проектів і соціальних стратегій, проведення системної і послідовної роботи всіх соціальних виховних інститутів, зокрема в загальноосвітній школі, щодо формування здорового способу життя учнів. Чільне місце в цьому процесі належить соціальному педагогові. Важливо при цьому спрямовувати зусилля саме на первинну профілактику, оскільки вторинна і третинна пов'язані вже із перевихованням, корекцією девіантної поведінки, ресоціалізацією.

ЛІТЕРАТУРА

1. Генеральна прокуратура України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>. – Назва з екрану.

2. Звіт Міністерства охорони здоров'я України про результати моніторингу та оцінки ефективності загальнодержавної цільової програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014-2018 роки за 2015 рік [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/pgrep_AIDS_2016_05.html. – Назва з екрану.

3. Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді // Затверджена наказом МОН України 21 липня 2004 року № 605.

4. Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (лютий 2016 р.) // Схвалено Указом Президента України від 9 лютого 2016 року № 42/2016.

5. Рекомендації парламентських слухань про становище молоді в Україні «Молодь за здоровий спосіб життя» // Схвалені Постановою Верховної Ради України від 3 лютого 2011 року N 2992-VI.

УДК 37.013

ОМЕЛЬЧЕНКО Людмила Миколаївна
*кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ СУЧАСНОГО УКРАЇНЦЯ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ

Нині особливо гостро постала проблема виживання людства, адже питання можливості подальшого його існування безпосередньо залежить від здатності зберегти здоров'я в досить несприятливих умовах, що є результатом життєдіяльності самої ж людини. Актуальність проблеми виживання людського роду передбачили науковці початку ХХ століття (В. Вернадський, П. Тейяр де Шарден), однак особливо гостро вона постала на межі століть. Свідченням цього є низка міжнародних заходів (Австралія, 1988 р., Швейцарія, 1989 р., Швеція, 1991 р., Індонезія, 1997 р., Україна, 2000), проведених під егідою Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ). Так, науковці ВООЗ розробили стратегію «Здоров'я для всіх до 2000 р.», яка набула свого розвитку в наступному не менш глобальному проекті «Здоров'я-2020» та «Здоров'я для всіх-21».

«Здоров'я-2020» – європейська стратегія охорони здоров'я, що спрямована на поліпшення здоров'я людей та покращення їхнього благополуччя, забезпечення системи охорони здоров'я, орієнтованої на потреби людей, що надає допомогу високої якості. Зasadничими її принципами стали: загальне охоплення населення, соціальна справедливість, стійкість.

У межах зазначеної стратегії визначено два завдання: поліпшення здоров'я для всіх і скорочення нерівностей щодо здоров'я; удосконалення лідерства та колективного керівництва в інтересах здоров'я, інновації, лідерство і потенціал для здоров'я та розвитку. Процес поступової європейської інтеграції України передбачає орієнтацію українського соціуму на європейські цінності, зокрема й цінності в системі ставлення до здоров'я людини. Особливого значення вони набувають нині, коли благополуччя пересічного українця постійно наражається на загрози, зумовлені наслідками чорнобильської катастрофи, бойовими діями на Сході України, відсутністю підприємств, що спеціалізуються на переробці сміття, соціально-економічною кризою тощо. Тому особливого значення нині набуває можливість адаптації основних принципів та завдань європейської стратегії «Здоров'я-2020».

Сучасні науковці розглядають здоров'я як складну систему, що охоплює декілька рівнів: біологічний, психологічний, соціальний, духовний. Основними його ознаками є високий рівень психофізіологічної адаптивності особистості, що є наслідком досконалості саморегуляції та нормального функціонування фізіологічних процесів; висока соціальна активність, активний прояв ставлення людини до зовнішнього світу; наявність психологічного ресурсу для заперечення хвороби чи її переборювання; повноцінне та ефективно виконання людиною соціальних функцій; здатність оцінювати прогностичну цінність людиною власних думок та змінювати їх за потреби; здатність особистості адекватно оцінювати власну поведінку та регулювати її при необхідності. Усі зазначені властивості здорової людини є нерозривною цілісністю.

Психічне здоров'я людини розглядається в системі таких критеріїв: психічна рівновага (функціонування пізнавальної, емоційної, вольової сфер індивіда); гармонійність організації психіки; адаптаційні можливості психіки (І. Коцан, Г. Ложкін, М. Мушкевич, 2011).

Досить важливим аспектом пояснення здоров'я є його передумови: мир, дах над головою, соціальна справедливість, освіта, харчування, прибуток, стабільна екосистема, сталі ресурси.

Звідси випливає: основні соціально-психологічні чинниками здоров'я українців – культурні цінності соціуму, традиції сім'ї як первинної соціальної групи, що має провідний вплив на формування установок та ставлень особистості, домінуючі моделі поведінки представників референтної групи, ЗМІ, доступність спортивних клубів, секцій, гуртків, наявність комунікацій із іншими соціальними групами, наявність у навчальних закладах програм формування здорового способу життя дітей та молоді.

РАДУХІВСЬКА Людмила Любомирівна,
*кандидат юридичних наук,
старший викладач відділу підготовки
та підвищення кваліфікації державних
службовців органів прокуратури,
Національна академія прокуратури України
(м. Київ, Україна)*

ЗНАЧЕННЯ І РОЛЬ ГРОМАДСЬКОГО РУХУ В ОЗДОРОВЛЕННІ ЛЮДИНИ І ДОВКІЛЛЯ

За 25 років до мого народження, 19 жовтня 1959 року, А.І. Потопальським був створений протипухлинний препарат нового класу і нової епохи – **АМІТОЗИН**, що справляє противірусну та імунорегулюючу дію. Проте спільним є не тільки дата мого дня народження, а і бажання максимально допомогти людям, які хворіють на рак. Коли мені виповнилось 8 років, моя тітка Л. Борис з Івано-Франківська захворіла на Лімфогранулематоз (IV стадія), і дитиною мені випало спостерігати, як рідні разом з А.І. Потопальським допомагали боротись молодій жінці, якій було лише 28 років, із цією недугою. Але це залишилось тільки у спогадах, оскільки після тривалого застосування ліків за порадою лікаря, вона подолала хворобу, нині жива-здорова і дякує Богу, що послав їй Анатолія Івановича і дав можливість «народитися вдруге». З того часу про розробки вченого активно розповідалось на Івано-Франківщині. Минав час, і так сталося, що 5 лютого 2009 року я була присутня на громадських слуханнях щодо стану реалізації наукових розробок лікаря-новатора і науковця Анатолія Потопальського. Свідчення лікарів, виступи людей, які подолали онкологічні захворювання – як підтвердження ефективності ліків А.І. Потопальського, спонукали до активної діяльності, і я з радістю стала однодумцем Братської оздоровчої громади України – БОГУ «Радість». Будучи аспірантом кафедри кримінального права та процесу Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника в м. Івано-Франківську, я активно ознайомлювала працівників інституту та студентів з розробками А.І. Потопальського, – велика кількість людей в розпачі звертались по допомогу до лікаря і отримували надію на життя, про що свідчать численні відгуки у журналі «Педагогіка толерантності» [1].

Після закінчення аспірантури у 2010 році, працюючи старшим викладачем кафедри кримінального права, процесу і криміналістики в Прикарпатському юридичному інституті Національного університету «Одеська юридична академія», я вела активну громадську роботу щодо духовного оздоровлення людини і довкілля. Зацікавлення у студентської аудиторії викликало те, що А.І. Потопальський наголошує на чудодійному впливі молитви на організм людини і великому значенні духовного оздоровлення. Зокрема, свої рекомендації щодо комплексного лікування та профілактики злоякісних і доброякісних пухлин, вірусних й імуніагресивних захворювань А.І. Потопальський поділяє на: розділ I «*Духовне оздоровлення*» та розділ II «*Фізичне оздоровлення*» [5].

Зацікавлення духовною стороною лікування ще й виникало тому, що на теренах Західної України є багато святинь Матері Божої та Ісуса Христа, які відомі в Україні і за її межами. Гошівський монастир – греко-католицький монастир Св. Василя Великого у селі Гошеві Долинського району на Івано-Франківщині. Вважається однією із найвеличніших релігійних та історико-архітектурних святинь. Його щорічно відвідує кілька мільйонів прочан з різних країн Європи. У 2009 році Папа Римський Бенедикт XVI благословив і освятив золоті корони для Гошівської чудотворної ікони Божої Матері. Апостольська столиця надала Гошівському монастирю декрет про оголошення його Базилікою і прилучення до великих Марійних відпустових місць католицької церкви. На Успення Пресвятої Богородиці, 28 серпня, на Ясній Горі відбулося коронування ікони Богородиці. Уже майже три століття тисячі паломників моляться біля ікони Матері Божої з думкою про зцілення власної душі й тіла, з проханням заступництва Богородиці для своєї родини, з надією та вірою [2].

Для християн усього світу Зарваниця добре відома чудотворною іконою і цілющим джерелом. За легендою, тут являлася Божа Матір. На цьому місці споруджено Зарваницький духовний центр – комплекс церковних споруд, серед яких собор Зарваницької Матері Божої, що належать до української греко-католицької церкви [3].

Місто Борислав Львівської області – один із паломницьких центрів, а з благословення патріарха Любомира Гузара храм Св. Анни проголошено церквою-лічницею, де зцілюють ***рак, екзему, гіпертонію, психічні недуги***. Кажуть, моці допомагають від відьомства та хвороб. А нетлінні останки святого Боніфатія зцілюють від ***алкоголізму***. Таких офіційно зафіксованих зцілень у бориславському храмі – понад сто. Свідчення про це зберігаються у спеціальній книзі, у якій люди залишають свої виписки від лікарів із попередніми діагнозами. Нині в бориславській церкві Св. Анни є більше 500 мощей [7].

Все зазначене вище свідчить про те, що духовність відіграє важливу роль у житті людини, а рекомендації Потопальського не втрачають своєї актуальності, хоча його розпитування про сповідь, святі тайни, шлюб і молитву часто викликають здивування. Мабуть, унікальність вченого полягає в тому, що він не продав себе і свої розробки за великі гроші американцям, а гідно служить українському народу і рятує життя хворих. Анатолій Іванович, не зважаючи на похилий вік (78 років), дуже діяльна людина, він розуміє, що українську націю намагаються знищити, насамперед це пов'язано з неможливістю реалізації його ліків. Добре, що вченого підтримують однодумці.

З 2013 року я працюю у Національній академії прокуратури України в м. Києві, в якій здійснюють спеціальну підготовку та підвищення кваліфікації прокурорів, і ведуть активну інформаційну роботу серед працівників Академії.

Слід зазначити, що з січня 2016 року про вченого дізнались прокурори відділів нагляду за додержанням законів органами, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю, регіональних прокуратур; прокурори відділів нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях регіональних прокуратур; керівники слідчих підрозділів та процесуального керівництва у кримінальних провадженнях регіональних прокуратур; керівники підрозділів підтримання державного обвинувачення в суді регіональних прокуратур; керівники місцевих прокуратур, їх перші заступники та заступники; керівники підрозділів організаційного забезпечення (організаційно-контрольних підрозділів) регіональних прокуратур; начальники відділів документального забезпечення регіональних прокуратур та державні службовці місцевих прокуратур. Загалом кількість поінформованих осіб становить **904 особи**. І це тільки за останні 6 місяців, тоді як за три роки ця кількість становить **понад 4 тисячі** прокурорсько-слідчих працівників.

Зазвичай мої розповіді викликали здивування – серед великого загалу працівників правоохоронних органів тільки деякі чули про А.І. Потопальського.

У зв'язку із вступом в дію 1 травня 2016 року Закону України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 № 889-VIII та реформуванням органів прокуратури України, формуються

нові вимоги до професійних та особистісних якостей державних службовців органів прокуратури, рівня їх професіоналізму.

Підвищення кваліфікації державних службовців органів прокуратури здійснюється відповідно до календарних планів підвищення кваліфікації прокурорів у Національній академії прокуратури України та планів набору слухачів для підвищення кваліфікації у Національній академії прокуратури України підписаних Начальником Департаменту кадрової роботи та державної служби Генеральної прокуратури України, затверджених Першим заступником Генерального прокурора України.

Відповідно до вказаних нормативних актів в Академії підвищують кваліфікацію державні службовців місцевих прокуратур, регіональних прокуратур та Генеральної прокуратури України.

Відповідно до календарного плану підвищення кваліфікації, плану набору слухачів до Національної академії прокуратури України у 2016 році, в Академії здійснено підвищення кваліфікації державних службовців органів прокуратури (травень – червень – 76 слухачів – керівників відділів документального забезпечення регіональних прокуратур (26 слухачів) та державних службовців місцевих прокуратур (50 слухачів)). Із вересня до грудня 2016 року в Академії підвищено кваліфікацію державних службовців органів прокуратури у кількості 256 слухачів (3 потоки по 50 слухачів – державні службовців місцевих прокуратур та 2 потоки по 53 слухачів – державні службовців регіональних прокуратур та Генеральної прокуратури України). Загалом за 2016 рік підвищили кваліфікацію **332** державних службовців органів прокуратури.

Всі категорії слухачів були ознайомлені з розробками Потопальського А.І. і п'ятеро з них приєдналися до Громадської діяльності однодумців Братської оздоровчої громади України – БОГУ «Радість» з метою надання громадянам інформації про засоби і технології молекулярного оздоровлення людини і довкілля. Зокрема, однодумцями А.І. Потопальського стали люди з Вінницької, Хмельницької, Львівської, Івано-Франківської та Сумської областей.

Також про розробки А.І. Потопальського на Прикарпатті люди дізнаються від священників Івано-Франківської Архиепархії УГКЦ, зокрема: **о. Михайла Луціва** з с. Вільхівка Рожнятівського р-ну та **о. Володимира Лося** з м.Івано-Франківська, який отримав від єпископа дозвіл на здійснення особливого служіння «**екзорцизму**». Люди приходять на молитви на оздоровлення, а отці діляться з ними інформацією про методику лікування А.І. Потопальського, адже всім нам відомо, що Бог приходить до нас через інших людей, щоб нам допомогти.

У 2016 за сприяння **GlobalInternationalScientificAnalyticalProject**<http://gisap.eu/ru/node/87743> було проведено Міжнародну інтернет-конференцію II-го міжнародного науково-практичного форуму «**Основи духовного і молекулярно-генетичного оздоровлення людини і збереження довкілля**» (3 - 7 жовтня 2016 р.).

За результатами конференції опублікована колективна монографія: “Foundations of spiritual and molecular-genetic improvement of human health and environmental protection”: Peer-reviewed materials digest (collective monograph) published following the results of the International Internet Conference of the II International Scientific and Practical Forum (London, October 3 - October 7, 2016)/International Academy of Science and Higher Education; Organizers: All-Ukrainian Academic Union (Ukraine), the National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of molecular biology and genetics of the NAS of Ukraine, Institute of Health Promotion and Rebirth of People of Ukraine, A. Potopalsky Charity Fund “Healer given by Heaven”. – London: IASHE, 2016. - 116 р. Знаковимипраціямиможнаознайомитись: <http://files.gisap.eu/sites/files/digest/tarnavski.pdf>.

Мною підготовлені та опубліковані тези наукових повідомлень. У розділі “**Preparationsofnucleicacids, theirfundamentalandpracticalvalue**”- Радухивская Л.Л. Уникальные биотехнологии и препараты А.И. Потопальского в сетях отечественной науки, а

в напрямі **“Socialmovementforimprovementofhumanhealthandenvironmentalprotection”**- Радухивская Л.Л. Значение и роль общественного движения в оздоровлении человека и сохранении окружающей среды. Окремо взято участь у обговоренні матеріалів конференції інших учасників.

Численні відгуки людей з України, а також Швейцарії, Іспанії, Естонії, що взяли участь в обговоренні матеріалів конференції свідчить про те, що суспільство знає про талановитого вченого **А.І. Потопальського**, однак стурбоване тим, чому помирають їхні рідні, друзі, колеги, а найгірше, що помирають дітки, адже це наше майбутнє, в той час, якщо є препарат **АМІТОЗИН** [4], який міг би врятувати не одне життя.

Кожної години від раку грудей в Україні помирає одна жінка. Це означає – щороку 9.000 жінок. А за 25 років незалежності – це понад 230 тисяч жінок. Тобто за ці роки хвороба забрала у нас населення середнього обласного центру. Це як ще одна неоголошена війна, у якій поки що виграє хвороба. І головна причина високої смертності – пізні звернення до лікарів.

За даними Національного канцер-реєстру наразі на обліку в онкологічних установах перебуває 134,5 тис. жінок з раком грудей. За період 1976-2014 роки грубі показники захворюваності на рак грудей в Україні вирости в 2,5 рази – від 28,1 до 70,0 на 100 тис. населення. Фахівці прогнозують, що до 2020 року рівень захворюваності на рак грудей зросте ще на 10 відсотків, тобто, абсолютне число тих, хто захворіє, перевищить 14 з половиною тисяч [6].

Коли читаєш статистичні дані на сайті Міністерства охорони здоров'я України, як вільно прогнозують “що до 2020 року рівень захворюваності на рак грудей зросте ще на 10 відсотків, тобто, абсолютне число тих, хто захворіє, перевищить 14 з половиною тисяч”. Але коли усвідомлюєш цю проблему, то радіти немає чому, адже – це матері майбутніх дітей, це для когось дорогі мами і бабусі.

Я закликаю всіх не байдужих людей ставати однодумцями Благодійного фонду А. Потопальського “Небодарний цілитель”. Основним завданням Фонду є сприяння розвитку охорони здоров'я, освіти, материнства та дитинства, розвитку природоохоронної справи, відродженню духовності населення, пропагування здорового способу життя, участі у наданні медичної допомоги населенню та надання допомоги особам, які через свої фізичні, матеріальні чи інші особливості потребують соціальної підтримки та піклування.

Особливим завданням фонду є надання матеріальної допомоги для реалізації розробленого А.Потопальським нового наукового напрямку оздоровлення людини і довкілля, а також прискореного виробництва нових протипухлинних, противірусних і імунomodуючих препаратів амітозину, ізатізону і їх аналогів.

І в один день Бог проявить свою могутність і українська нація отримає ліки А. І. Потопальського у боротьбі з найстрашнішою хворобою сьогодення – раком, але для цього необхідно мобілізуватись, адже використання вітчизняних недорогих препаратів на власній сировині дасть змогу їх придбання всім верствам населення не залежно від їх матеріального стану.

ЛІТЕРАТУРА

1. «Педагогіка толерантності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.http://pedtolerant.com/](http://pedtolerant.com/)
2. Гошівський монастир [Електронний ресурс] Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BE%D1%88%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%80
3. Зарваниця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D1%80%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8F_\(%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B1%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D1%8F%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%B0%D0%B9%D0%BE%D0%BD\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D1%80%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8F_(%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B1%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D1%8F%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%B0%D0%B9%D0%BE%D0%BD))

4. Протипухлинний, імуномодулюючий і антивірусний препарат “АМІТОЗИН” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.potopalsky.kiev.ua/ua/amitozyn.html>)
5. Рекомендації доктора А.І. Потопальського для комплексного оздоровлення, лікування та профілактики злоякісних і доброякісних пухлин, вірусних і імуноагресивних захворювань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.potopalsky.kiev.ua/en/rekomend.html>
6. У Всеукраїнський день боротьби з раком грудей доктор Уляна Супрун закликала українок відвідати мамолога [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/pre_20161021_b.html
7. Церква Святої Анни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://boryslav.at.ua/>.

УДК 001.8:37.013СОПВНИК Руслан Васильович,
доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)

ВИХОВАННЯ ВАЛЕО-ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ БІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ

В умовах викликів ХХІ ст. загострено постають питання охорони довкілля та збереження здоров'я людини. Ці питання мають бути вирішені шляхом розробки методик і технологій виховання валео-екологічних цінностей фахівців біономічних професій у процесі їх професійної підготовки у вищих навчальних закладах природоохоронного та аграрного профілю. Необхідно сформуванню ціннісний світогляд такого фахівця, аби знання, навички і вміння реалізовувались у рамках способів збереження, санації природи і здоров'я людини.

Філософи, вчені, педагоги (І.Бех, О.Вишневський, П.Підкасистий, В.Франкл, Г.Шевченко, Е.Шпрангер) стверджують, що в основі змісту виховання лежать цінності, тому завдання виховання полягає у формуванні ставлення людини до важливих загальнолюдських і національних цінностей інтеріоризація яких визначатиме поведінку людини. Ключовим тут є поняття «ціннісне ставлення». Ціннісне ставлення – це такий зв'язок людини з різними предметами і явищами дійсності, що характеризується усвідомленням їх значимості, емоційно-позитивною оцінкою та виявляється у соціально-корисній діяльності суб'єкта. Це коли людина бачить у певних об'єктах, предметах, сутностях особисту, загальнолюдську чи національну значимість. Певні предмет і явища об'єктивного світу оцінюються людиною крізь призму добра і зла, істини чи хибності, краси чи потворності, допустимого чи забороненого, справедливого чи несправедливого, піднесеного чи нищого, екологічно безпечного чи загрозливого для природи, здоров'язбережувального чи небезпечного для здоров'я. У результаті, такі предмети набувають вартості чи девальвуються, тобто визначається, що є добрим чи поганим, красивим чи потворним, важливим чи малозначимим.

Результатом інтеріоризації валеологічних цінностей є здоровий спосіб життя студента. Формування здорового способу життя – це система виховних заходів, спрямованих на зміцнення здоров'я, загартовування організму, гармонійний розвиток фізичних можливостей людини, формування життєво важливих рухових навичок та вмінь. Результатом зазначеного напрямку виховання є здоровий спосіб життя, як якість особистості, яка виражається в дотриманні норм поведінки, що спрямовані на збереження фізичних і психічних сил індивіда, передбачає санацію і розвиток усіх систем людського організму. Елементами здорового способу життя є: раціональний режим праці і відпочинку, викорінювання шкідливих звичок, оптимальний руховий режим, особиста гігієна, загартовування, раціональне харчування, заняття фізкультурою і спортом. Ідеалом здорового способу життя є

фізичне (коли усі органи і системи функціонують нормально), психічне (нормально функціонує мозок людини, якість і чіткість мислення (чистота помислів), розвиненість уваги і пам'яті, високий ступінь емоційної стійкості, відсутність агресивності, розвиток вольових якостей), соціальне (ціннісне ставлення до здоров'я, праці, несприйнятливості до шкідливих звичок чи стереотипів поведінки, що суперечать здоровому способу життя; соціально здорова людина отримує задоволення від своєї роботи, прагне до самовдосконалення, досягає молодості духу і внутрішньої краси, тобто перебуває у гармонії із суспільством) здоров'я. У формуванні здорового способу життя використовують фізичні вправи, природні та гігієнічні чинники. Важливе значення у формуванні здорового способу життя має профілактика наркогенної залежності молоді. Доречно у процесі виховання валеологічних цінностей студентів біономічних професій типу «людина-природа» використовувати художній образ, як засіб за допомогою якого здійснюється вплив не тільки на раціональну, а й на емоційно-почуттєву сферу особистості.

Змістом екологічного виховання є екологічні цінності (усвідомлення своєї єдності з довкіллям, включаючи соціальне; дбайливе ставлення до всього живого на землі; розвиток здатності відчувати красу Природи; дбайливе ставлення до природних засобів життя і національних багатств; охорону довкілля і відразу до побутового нехлюйства, збалансованість утилітарного і духовного начал у господарському ставленні до природи). Результатом екологічного виховання є сформована екологічна культура як інтегративна якість особистості, що є частиною її загальної культури, включає усвідомлені потреби в гармонійному співжитті із природою, розумінні нероздільної цілісності людини, як частини біосфери, передбачає наявність глибоких екологічних знань, умінь і навичок екологобезпечної поведінки із застосуванням опанованого комплексу заходів із санації природного середовища. Методологічною основою екологічного виховання є філософія ноосферогенезу (від гр. «ноос» – розум і означає сучасну стадію розвитку біосфери, пов'язану з появою в ній людства (мислячої живої матерії), яке шукає оптимальні форми гармонійного життя у природному середовищі, без порушення балансу екосистеми. Також сталий розвиток суспільства і філософія Г.Йонаса («Людство має існувати!»).

УДК 316.648: 37.011: 371.8ТЕСЛЮК Валентина Михайлівна,
*кандидат психологічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Стан проблеми формування здорового способу життя студентів вищих навчальних закладів викликає значне занепокоєння та потребує окремої уваги: вживання молоддю алкоголю, тютюну, наркотиків, небезпечна сексуальна поведінка, знижена фізична активність, надмірна вага, наявність хронічних захворювань, психологічний дискомфорт. Формування здорового способу життя кожного громадянина є предметом уваги у більшості країн світу.

Стан здоров'я української молоді зумовлений багатьма факторами і оцінюється фахівцями медичних, педагогічних, психологічних наук як незадовільний. Формування здорового способу життя студентської молоді є однією з актуальних проблем нашого суспільства. Означена проблема знайшла своє відображення в багатьох педагогічних, медичних та соціологічних працях вчених (Б. Бутенко, В. Крамар, О. Гладощук, В. Оржеховська, О. Вакуленко, В. Слободяник, Л. Лепіхова, Т.Титаренко, О. Балакірева та ін.).

У країнах світу відбувається модернізація проблеми оздоровлення людей та здорового способу життя, тоді як в нашій державі, як показують останні дослідження на сьогодні спостерігається закономірність збільшення ризику розвитку серцево-судинних захворювань, зменшення рівня фізичної працездатності та підготовленості, погіршення функціональних резервів організму та зниження рівня фізичного стану молоді.

Проблеми здоров'я молоді займають ключові позиції в зв'язку з цілим рядом факторів, так як молодь – це основний резерв і значна частина трудових ресурсів народного господарства. Стан здоров'я молоді сьогодні – це суспільне здоров'я, здоров'я нації нашого майбутнього.

Метою нашого дослідження є виявлення ставлення студентської молоді Конотопського інституті Сумського державного університету до формування здорового способу життя.

У експерименті прийняли участь 50 студентів Конотопського інституту Сумського державного університету (28 хлопців і 22 дівчини). У дослідженні ми використали метод анкетування, основними завданнями якого були:

- 1) виявити, що розуміють студенти під здоровим способом життя;
- 2) дослідити ставлення молоді до здорового способу життя;
- 3) дізнатися чи хочуть студенти вести здоровий спосіб життя;
- 4) як молодь намагається вести здоровий спосіб життя;
- 5) визначити причини, бар'єри, які заважають вести здоровий спосіб життя.

Здоровий спосіб життя – спосіб життя, при якому людина дотримується всіх правил, необхідних для збереження і поліпшення здоров'я. Здоровий спосіб життя є визначальним чинником забезпечення тривалості активного життя, соціального, біологічного та психічного благополуччя громадян і передбачає оптимальну рухову активність, раціональне харчування, здоровий сон, додержання гігієнічних правил, відмову від тютюнокуріння, вживання наркотиків та зловживання алкоголем [1, с.2].

Ставлення до здорового способу життя – сприйняття людиною правил, необхідних для збереження і поліпшення здоров'я. Бар'єри у дотриманні здорового способу життя – сукупність факторів, що створюють перепони у веденні здорового способу життя.

Аналіз відповідей респондентів показав, що незначна частина студентської молоді веде здоровий спосіб життя. Під здоровим способом життя більшість студентів розуміє: заняття фізичною культурою, спортом, відмова від шкідливих звичок, раціональне харчування, режим праці та відпочинку. Сучасна молодь не достатньо активно займається спортом, дотримується режиму раціонального харчування, праці і відпочинку. Студенти позитивно ставляться до здорового способу життя (47 осіб) та намагаються вести здоровий спосіб життя (7 осіб). Незначна частина молоді постійно відвідує різні спортивні секції і спортзали (20 осіб). Велика частка студентів не може постійно дотримуватися здорового способу життя, обґрунтовуючи це різними причинами (48 осіб). Студентська молодь стверджує, що їй не вистачає часу і коштів для дотримання здорового способу життя (43 осіб).

Отже, проведене дослідження підтвердило, що хоча студентська молодь позитивно ставиться до формування здорового способу життя, але водночас приділяє цьому незначну увагу, обґрунтовуючи це відсутністю коштів та часу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004>

ВАРІАТИВНІСТЬ МОДЕЛЕЙ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

Дискурс психосоціального розвитку сучасних підлітків та юнаків відзначається подовженням перехідного періоду дорослішання, трансформаціями традиційної феноменології соціалізації, суттєвими змінами міжпоколінної комунікації. Найбільш суттєвою проблемою сучасного соціокультурного простору є руйнація позиції «відповідального ставлення дорослого співтовариства до дитинства» (І.Д.Бех). Це, у свою чергу, позначилося на інтенсивній примітивізації свідомості дітей (зростанні цинізму, егоїзму, агресивності) на фоні відчуження, безпорадності дорослих. Майбутнє ґрунтується на минулому і сьогодні, тому важливим є осмислення дорослими сучасних тенденцій соціалізації сучасної молоді, відмінностей між простим і складним, корисним і шкідливим, сум'яттям і впевненістю у поведінкових сценаріях сучасного отроцтва.

Ці завдання пов'язані з радикальністю принципів змін сучасної соціокультурної ситуації розвитку особистості. Інформатизація та глобалізація сучасних вимірів культуротворення, інтертекстуальність і поліцентризм сприймання реальності, гетерогенність і фрагментарність смислових конструктів особистісного самоздійснення в умовах радикальних трансформацій суспільства дозволяють позиціонувати нову парадигму розвитку людини – життєтворення у техногенно-інформаційному середовищі епохи постмодернізму.

Під впливом нових вимірів інформаційного суспільства у ментальному просторі сучасної молоді форматується новий тип світобачення, що дозволяє їй сприймати мінливість ситуації невизначеності, нестабільності як природне середовище свого існування. Сучасна молодь генезою власного буття і самоздійснення задає рух інформаційним потокам ХХІ століття й сама у цьому вирі розвивається, змінюється, реалізуючи тенденційність феномену онтологічної акселерації (Дж.Келлі): людина не залишається незмінною, вона змінюється, причому швидше, ніж наукова спільнота (психологи, педагоги, соціологи, культурологи) встигає модифікувати свої теорії і підходи.

Завдання сучасної науки є осмислення «інакшості», розуміння і безумовне прийняття людини нового покоління – інтернет-покоління, «цифрового покоління», медіа-покоління, покоління «next», соціально-психологічний профіль якого утворюють такі якості як «тотальна» креативність, інноваційність, демократичність, поінформованість, а разом з тим – інформаційна перевантаженість, інтернет-залежність, «кліповість» мислення. Необхідний ґрунтовний аналіз психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку сучасних підлітків і юнаків у несталих умовах сучасного інформаційного середовища. Проблемне поле соціалізації отроцтва ХХІ століття у непростих вимірах сьогодення потребує аналізу полівекторних контентів соціалізації особистості у сімейному середовищі та у закладах освіти, розкриття потенціалу конструктивного вирішення різноманітних проблем особистісного становлення школярів підлітково-юнацького віку, студентства у період дорослішання.

Розв'язання суперечностей психосоціального розвитку особистості у несталих умовах інформаційного суспільства потребує радикального змінення методологічного спрямування психолого-педагогічного супроводу періоду дорослішання, формування психологічної культури усіх суб'єктів соціокультурного та освітнього простору.

**ВПЛИВ БАТЬКІВ НА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ДІТЕЙ :
СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

Позиція соціальних працівників як фахівців-професіоналів передбачає об'єктивність і неупередженість, проте вони рідко залишаються байдужими, постійно стикаючись із потужним зарядом людських страждань. Особливість професії соціального працівника – вони не є виконавцями «наказу зверху», бюрократами, які турбуються лише про раціональність діяльності, про те, щоб при мінімальних затратах отримати максимальну віддачу для себе і для держави. Професіоналів соціальної роботи вирізняють особливий статус і знання, спираючись на які вони об'єктивно оцінюють ситуацію. Основою професійних знань соціальних працівників є дві функціональні концепції: по-перше, власне ідея професіоналізму, по-друге, ставлення до прав людини, зокрема Закону України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року. Цей закон визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет і з метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та всебічний розвиток встановлює основні засади державної політики у цій сфері [1].

Для підвищення ефективності та результативності соціальної роботи велике значення має врахування специфіки соціального стану, потреб і інтересів різних груп населення дані якого використовуються органами соціального захисту, соціальними службами, практичними соціальними працівниками у своїй діяльності.

Згідно Декларації про права інвалідів (ООН, 1975) «інвалід» означає будь-яку особу, яка не може самостійно забезпечити повністю або частково потреби нормальної особистої та/або соціального життя з нестачі, чи то природженого або придбаного, його або її фізичних чи розумових можливостей. Діяльність соціального працівника, спрямована не тільки на підтримку необхідного матеріально - побутового рівня сім'ї, де є дитина-інвалід, допомогу батькам в оформленні документів на отримання грошових допомог, страхових виплат тощо, а також – на формування у батьків відповідальності до здорового способу життя дітей-інвалідів. Просвітницькими заходами для батьків щодо формування у них відповідальності до здорового способу життя їх дітей-інвалідів є: надати батькам інформацію про здоров'я та сфери здоров'я; допомогти батькам підготувати дітей-інвалідів до правильного вибору способу життя; вказати на правові наслідки недотримання батьками прав дітей-інвалідів [2].

Особливості способу та стилю життя сімей, існуючі в сім'ях традиції щодо дотримання принципів здорового способу життя, погляди батьків щодо виховання дітей, практика їх виховних технологій та ставлення до здоров'я дітей належить до дієвих чинників мікросоціуму сім'ї, що значною мірою впливають на формування дитячого здоров'я. Вона має виступати основним джерелом виховання дитини, матеріальної та емоційної підтримки, психологічного захисту, засобом збереження і передачі національно-культурних цінностей прийдешнім поколінням. Саме сім'я передусім має залучати дітей до освіти, культури і прищеплювання здорового способу життя, загальнолюдські духовні цінності, норми суспільного життя.

Основними методами збереження та зміцнення здоров'я в умовах сім'ї мають стати формування культу здорового способу життя, профілактика захворювань та дотримання гігієнічних правил, в тому числі психогігієни, культури між родинних взаємин у повсякденному житті, фізична активність, загартовування організму, повноцінне харчування, запобігання шкідливим звичкам - палінню, алкоголізму, наркоманії тощо. Серед найважливіших факторів, що мають вплив на здоров'я, особливості стилю та способу життя, психоемоційний мікроклімат в родині, де виховуються дитина, характер стосунків батьків з нею. Залежно від того, хто і як доглядає дитину-інваліда, якими є стосунки між дорослими,

серед яких виховуються дитина, розвиток її може бути нормальним, прискореним або уповільненим. У сім'ях, які мають дітей шкільного віку (за даними дослідження, проведеного Українським інститутом соціальних досліджень у 2003 р.), батьки вважають, що найактуальнішими проблемами є низькі прибутки та побутові труднощі, а проблеми морального порядку, як стосунки та дорослими членами сім'ї та взаємини між батьками та дітьми, відходять на другий план.

Значна частина батьків має не достатні знання щодо шкідливості цих звичок в сім'ях та байдуже ставиться до дозволеності дітям перебувати у задимлених сигаретами приміщеннях. Деякі батьки (1,5 - 2,0% батьків) самі пригощають цими напоями свої дітей та регулярно дають їм випити певну кількість алкогольних напоїв. За їх міркуваннями, це робиться для поліпшення апетиту у дітей. З дорослішанням дітей частка дітей, які отримували алкогольні напої від своїх батьків збільшується. Вищенаведені факти свідчать, що в умовах сім'ї дітям прищеплюється думка про дозволеність та допустимість вищеназваних звичок, що є одним з чинників залучення їх ще в шкільному віці до вживання алкоголю та тютюнопаління.

Отже, із цього матеріалу ми можемо зрозуміти, що багато в чому формування здорового способу життя залежить від стилю життя сім'ї, способу організації життя, характеру взаємин між батьками, участі їх у вихованні, правильної організації вільного часу сім'ї, ставлення самих батьків до вживання алкоголю, паління, наркотичних речовин. Спосіб життя сім'ї в основному зумовлює і спосіб життя дітей, зокрема дітей-інвалідів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вплив батьків на формування здорового способу життя дітей.- [Електронний ресурс].- Режим доступу:

<https://sites.google.com/site/krivoyrogkzsh37/metod-cabinet/vikova-kategoria/mo-klasного-kerivnika/batkivski-zbori/vpliv>

2. Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року (з доповненнями № 1838-VIII від 07.02.2017)/- [Електронний ресурс].- Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>

ЗМІСТ

ПОТОПАЛЬСЬКИЙ *Анатолій*

ОСНОВИ ДУХОВНОГО І МОЛЕКУЛЯРНО-ГЕНЕТИЧНОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ЛЮДИНИ І ДОВКІЛЛЯ.....

АМЕЛІНА *Світлана*

РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПОТРЕБ ОСОБИСТОСТІ НА ТЛІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....

ВАСЮК *Оксана*

АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ ДО ЗДОРОВ'Я» З ПОЗИЦІЇ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ.....

ВИГОВСЬКА *Світлана*, **ВИГОВСЬКИЙ** *Андрій*

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНА ПРОБЛЕМА.....

ГОСТЄВА *Поліна*, **ДЕМ'ЯНОВА** *Юлія*

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІСІ.....

ДІДКІВСЬКА *Людмила*

ДЕНДРОПАРК «ПЕРЕМОГА» - ЦЕНТР КОНСОЛІДАЦІЇ ДУХОВНОГО І МОЛЕКУЛЯРНО-ГЕНЕТИЧНОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОВКІЛЛЯ ДРЕВЛЯНСЬКОГО КРАЮ.....

ДЬОМІН *Олександр*

ЗНАЧЕННЯ СПОРТУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....

ЄРЕСЬКО *Олег*

УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....

ЖИВОРАС *Станіслав*

РОЛЬ МОЛОДІЖНОГО ТУРИЗМУ У ФОРМУВАННІ ДУХОВНИХ МОТИВАЦІЙ ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ.....

ЖУРАВСЬКА *Ніна*

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ ВИШІВ : ДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....

ЗАЙЧЕНКО *Іван*

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ВИЩИХ ПОТРЕБ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У ТВОРЧІЙ СПРОБІ Г. ВАЩЕНКА.....

ІСАКОВА *Наталія*

УКРАЇНСЬКА ФІТОЕТНОЛОГІЯ ТА ФІТОТЕРАПІЯ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ (НА ПРИКЛАДІ ЛІКАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Є.С. ТОВСТУХИ).....

КАНІШЕВСЬКА *Любов*

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗДОРОВ'Я У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ДІЯЛЬНОСТІ.....

КОБИЛЯНСЬКА *Розалія*, **КОБИЛЯНСЬКИЙ** *Валерій*

МОНІТОРИНГ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ОРГАНІЗМУ І КОНТРОЛЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ.....

КОВАЛЬЧУК *Тамара*

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СІЛЬСЬКИХ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ВУЛИЧНОЇ РОБОТИ.....

КОРНІЄНКО *Валерій*

ШЛЯХИ СТВОРЕННЯ МОДЕЛІ ШКОЛИ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю.....

КОЧАРЯН *Артур*

БЕЗПЕКА ДІТЕЙ В ІНТЕРНЕТІ. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ.....

КУБИЦЬКИЙ Сергій

РОЛЬ ТА МІСЦЕ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ДІТЕЙ ШКОЛИ.....

ЛАПА Оксана

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ КУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ.....

ЛІПСЬКИЙ Петро

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ – ШЛЯХ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО (НООСФЕРНОГО) РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....

МАЦЕНКО Леся

ВИХОВАННЯ У СТУДЕНТІВ НЕСПРИЙНЯТЛИВОСТІ ДО ТЮТЮНОПАЛІННЯ.....

МОІСЄЄВ Василь

ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ.....

МОНАШЕНКО Анна

ДОТРИМАННЯ ЕТИЧНИХ НОРМ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....

НАКОНЕЧНА Ольга

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ МОЛОДІ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ...

ОМЕЛЬЧЕНКО Людмила

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ СУЧАСНОГО УКРАЇНЦЯ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ.....

РАДУХІВСЬКА Людмила

ЗНАЧЕННЯ І РОЛЬ ГРОМАДСЬКОГО РУХУ В ОЗДОРОВЛЕННІ ЛЮДИНИ І ДОВКІЛЛЯ.....

СОПІВНИК Руслан

ВИХОВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ БІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ.....

ТЕСЛЮК Валентина

СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ.....

ШАМНЕ Анжеліка

ВАРІАТИВНІСТЬ МОДЕЛЕЙ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ.....

ЯЩУК Сергій

ВПЛИВ БАТЬКІВ НА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ДІТЕЙ : СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....